

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

ROMÂNUL

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA.
Strada Zrinyi Nrul 1 a:

—
INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 01.

—
Manuscrisurile nu se înapoiază.

„Nimic nu este mai greu pentru publicul cititor al unui ziar, scris șiret și echivoc ca „Tribuna“, decât să descopere tendințele adevărate, pe cari le servește un astfel de ziar. Căci cititorul de gazete, fugind cu ochii repede peste foile tipărite, numai rar observă înțelesul ascuns al cutărei fraze încurcate din coloana din urmă, care stă în contradicție logică cu premisele lansate într-o frază sforțitoare din coloana primă.

Dr. Alex. Valda.

„...Și în orice ramură a științei sau a progresului omenesc în genere, individualitățile mari sunt mult mai complexe, decât să-și poată realiza toate aspirațiile după o singură formulă și cu un restrâns număr de principii“.

„...Iar, dimpotrivă, oamenii monocorzi, cari își crează dintru început o platformă a vieții, de pe care nimic nu-i poate abate; vișătorii îndârjiți, cari se închid înaintea oricărei invențiuni, se aseamănă unor mașine cu tăcâneli exacte, a căror funcțiune înceată este desigur ireproșabilă, dar care întârzie și rămâne mult în urmă, în concursul forțelor moderne“.

„Omul politic desigur își schimbă sistemele, tactice mai ales, după cum îl cer interesele și după cum îl permit împrejurările de a-și duce la îndeplinire câteva idei fundamentale. Și când aceste schimbări, în aparență probe de inconsecvențe, devin necesare și se fac astfel cu deplină convingere și cu o logică fatală a evenimentelor, nimeni nu are de ce să se mire“.

„Să lămurim deci. Noi ca oricine altul, care are o intuiție dreaptă în chestiuni politice nu suntem pentru formule stereotipe.

Vieța publică se găsește pururea în fluctuațiune, încât despre principii și tactică, tăiate în bronz, este greu a vorbi. Și nici nu credem că drepturile sunt imprescriptibile. Aspirațiile noastre pot să crească, sau să se coboare, după epoce și caracterul lor“.

„Tribuna zilelor noastre“
nr. 190 din 5/18 sept. 1910.

„Indrumătorul...“

De: **Aurel C. Popovici**

„Care este credința d-tale, mult lăudat intelectual al nației mele?“...

(Goga, Insemnări, p. 32).

E timpul să ne ocupăm de așa numitele „idei“ și „concepții superioare“, de faimoasele „valori morale“ ale d-lui Goga. Doar pretextul, din vremea din urmă, al „Tribunei“, în sistematica ei acțiune de defăimare și dărâmare a partidului, a fost și este „premenirea“ ideilor prin „premenirea“ oamenilor. Să vedem dar ideile, să vedem oamenii. Pe urzitorul „Părerilor libere“ l-am prezentat mai de mult publicului românesc. Il cunoaștem. E faimosul domn Chendi, alias Spanachendi. Acesta azi e scos, pentru totdeauna, din viața noastră publică și literară, cu toate încercările timide ale d-lui Goga de a-l mai salva. Dumnezeu să-l ierte!

Pe d. Goga, forța principală, cea mai mare autoritate a „oțeliților“, puțin îl cunosc. Acum a sosit momentul, ca toată lumea românească să-l cunoască. Să-l cunoască, nu așa cum ni-l prezintă „Tribuna“, nu așa cum li-se pare unora că s'ar fi prezentând în versurile sale, ci așa cum este, cum rezultă, din articolele sale politice, și chiar din poeziile sale, că este.

D. Goga ne asigură, că se inspiră de maxima: „adevărul și numai adevărul, mai presus de toate“. Aceasta a fost și este și

maxima mea, și a tuturor oamenilor sinceri. Trebuie să fie mai ales principiul călăuzitor al tinerimii. Rămâne dar de văzut acum: care este adevărul în acțiunea d-lui Goga și a amicilor săi „oțeliți“, cari la „Tribuna“, fondată de Mangra, Slavici și Brote, au dus și duc o campanie de pretinse „idei“, în realitate o campanie nespuse de primejdioasă nu numai pentru puterea de acțiune a partidului național, ci chiar pentru întreg viitorul nostru, al românilor din monarhia habsburgică. Voi fi dar nevoit să public un număr mai mare de articole în această chestie. Și-mi voi zice, și fiecare român cinstit este dator să-și zică: *amicus Goga, sed magis amica veritas.*

*

În urma atacurilor mai recente, și tot mai fățișe, ale „Tribunei“ în contra partidului și a comitetului, în urma articolelor d-lui Goga „Intelectualizarea politicii noastre“, „Dreptul tăcerii“, „Vorbe mari“ am luat cartea sa: „Insemnările unui trecător“. Am citit-o toată cu multă luare aminte. Voiu discuta dar acum „ideile“ sale după cartea sa și după cele câteva articole mai recente: deci nu după vre-un articol izolat, nu după vre-o vorbă ce-i putea scăpa, ci după o colecție de documente autentice. Căci eu unul știu acum exact cu cine discut și ce discut.

„Folkloristul“

de Al. Cazaban

— De așa ajunge odată!

Inghemuit în paiele din fundul căruței, Albert Gutmănescu tremura de frig în *demi-ul* său palton. Mai bine de patru ore, căruța fără arcuri, îl sdruncina fără milă pe șoseaua bolovănoasă, lungă, fără sfârșit.

— De așa ajunge odată!...

Leșinat de foame și de oboseală, călătorul își ascundea din când în când, strălucirea ochilor săi șireți sub pleoapele-i ostenite. Prahova, cu toată frumuseța împrejurimilor, călătorul ar fi schimbat-o, în acel moment, pe o bucată de pâine, sau pe un pat din cel din urmă hotel.

De sub pălăria-i *demi-joben*, o față roșcată se prelungește până ce se pierde iarăși sub gulerul ridicat al paltonului. Din când în când, această față se contractează dureros și fruntea se întuneacă de un gând supărător...

Fusese prea nesocotit. El, deprins să doarmă în perine moi de puf, să mănânce regulat și să nu-i lipsească șvartul dela *Cafeneaua națională* să se aventureze prin localuri necunoscute, departe de prieteni și de iubită.

Și pentru ce, mă rog, toate acestea?... L-a silit par'că cineva? Nu, nu l-a silit nimeni. Dar dragostea să culeagă poezii populare și să studieze obiceiurile și sufletul țaranului nostru. — „Ce hoțomani!“ — l-au făcut să se găsească el, Gutmănescu, inghemuit în fundul unei căruțe țărănești.

Nu-i vorbă, ministerul îl va răsplăti, dar nici odată atât, încât să răscumpere munca și primejdia prin care va trece.

— De așa ajunge odată!...

Dar însăși! Uitându-se peste căciula vizitiului, Gutmănescu zări, după muchea dealului, turla bisericii din comuna Găvana-mare. Acolo va putea ospăta! Acolo va dormi! Par'căși vedea înaintea ochilor, o cameră curată, un pat cu un cearșaf de o albeață neprihănită, și un pui fript, așteptându-l în frigere.

— Hei ce zici? — întrebă folkloristul pe vizitiu — țaran din acel sat.

— Cunoști în Găvana, pe vre-un gospodar mai de seamă, ca să pot trage la el?

Țăranul, dând din umeri, îi răspunse:

— Păi dă, de unde știu eu?!...

Fură nevoiți să se oprească la o cărciumă. Cărciuma era plină.

Un miros înecător de țuică feartă, arăta bine că oamenii de pe acolo, nu se prea luptau cu apa goală.

Era atâtă șgomot și mișcare, încât nici nu se băgă în seamă intrarea lui Gutmănescu.

Dar drumețul, ridicându-și pălăria, salută cu șgomot:

— *Bonjour*... domnilor!...

Țăranii ridicând capul, rămaseră mirați, neștiind de unde căzuse în mijlocul lor, negustorul așa de roșcat.

Se făcu pe dată o mare tăcere, iar Gutmănescu încurcat, nu știa acum ce să facă cu geamantanul.

De după teșghiaua lui, cărciumarul strigă:

— Poftim, poftim!... Ce voiți?

— Ceva de mâncare aveți? — întrebă călătorul arătându-i dinții ascuțiți ca de lup flămând.

— Cum să nu fie?...

— Atunci — zise Gutmănescu frecându-și mânilor.

— Să-mi faci un *biftec* cu cartofi, cu cartofi prăjiți bine!...

— Cum?... Și cărciumarul se uită chiorăș la fața roșcată a noului său mușteriu.

— Ce n'auzi?...

— Un *biftec*, badee...

— N'am d'alea, domnule!...

Intristat, Gutmănescu întrebă:

— Atunci ceva ouă, brânză, smântână... n'ai?

— Al d'astea, nu sunt pe la noi!... La oraș, acolo, le duc oamenii!... Avem varză acră și fasole, dacă-ți place!...

Gutmănescu se înspăimântă:

— Cum, voi postiți în fiecare zi?

Țăranii prinseră a râde, pe când Gutmănescu din ce în ce mai năcăjit se întrebă: „Adecă să mor de foame!... Tocmai eu?... Se poate asta!... Ce popor sălbatic!... Cel mai sărac jidan din Văcărești și tot mănâncă, de două ori pe săptămână, supă cu tăețai!...”

În urmă ceru un covrig și un păhar cu rachiu. Suspinând își aruncă ochii pe fereastră.

Din coasta muntelui Clăbucet, norii albicioși se destrămau, lăsându-se ușor pe fundul râpilor... Cu cât se lasă mai în jos, prind o culoare mai cenușie, mai închisă!...

Cartea cuprinde 56 de articole în formă de capitole. Cele polemice cu d. dr. Vaida și cu mine, afară de unul, n'au fost reproduse în această colecție. — Ne găsim dar în fața întregului program de „idei” politice, filosofice, literare, istorice, științifice, sociale, artistice, cu un cuvânt culturale ale dlui Goga. — Critica lor, așa cred, este astăzi nu numai necesară, ci va și interesa pe toți oamenii noștri doritori a cunoaște odată *adevărul* în chestia ce ne preocupă.

Mai ales că dlui Goga i-s'a făcut mereu obiecțiunea gravă, nimicitoare, *că nu are nici o idee nouă, nici o idee propriu zisă, nici un fel de program de „prevenire” ce ar putea fi luat în serios, nici un fel de plan de acțiune practică, nici o destoinicie politică.* În sfârșit, iată cartea cu „idei noi”, cu soluțiile mântuitoare de dragul cărora a fost, în mare parte, provocată criza dureroasă prin care trecem.

„Tribuna” a lăudat cu efusiune cartea, i-a făcut chiar o reclamă americană, bătând toba cea mare, îndemnând din răspuțeri lumea noastră cultă să cumpere aceasta „operă” făcătoare de minuni, ca lumea aceasta, ignorantă și stupidă, după convingerea dlui Goga, să învețe și ea odată ce va să zică „idei moderne”, concepții politice „superioare”, ultimul cuvânt al științei, și mai ales „consecvență și intransigență” în idei și fapte, nouile „valori morale”... Ca lumea aceasta să vadă în condeiul fermecat al tânărului poet un fel de toiag al unui Moise modern care ne va duce — Doamne ajută! — în Pământul Făgăduinței, unde râurile nu-s „neputincioase” și nu duc, ca bunăoară „Oltul” nostru, numai și numai „cântece și lacrimi”, „durerea unui neam” și „cel mai scump nisip” al său, ci mai duc și lapte și miere, probabil și vin și bere pentru toți cei astăzi „năcăjiți”, și mai ales multă, multă mană „intelectualistă...”

În orice caz, mă gândeam eu, în 56 de articole ale lui Goga — ați înțeles: ale lui Goga! — trebuie să se găsească „înjghebate”, cum ar zice el, concepții geniale și înfiripate”, cum ar zice tot el,

sentimente cu adevărat sublime. — Doar de nenumărate ori, pe fiecare pagină d. Goga mereu repetă cuvintele „îndrumări”, „îndemnuri”, și „înfiripări” și iară și iară „înfiripări”, „îndemnuri” și „îndrumări”...

*

Ca d. Goga să nu se plângă că-i scot fraze rupte din carte, voi însemna, după fiecare citat, pagina unde se găsește acesta, așa că oricare cetitor va putea controla imediat dacă am citat corect ori ba. Evident, spre a dovedi toată banalitatea și incoherența „concepțiilor” d. Goga, ar trebui să reproduc încet încet întreaga carte. Ceea ce e nu numai imposibil dar și absolut de prisos, căci nu ar fi decât să umplem un an de zile acest ziar cu toată frazeologia dlui Goga, care, oricât ar varia, nu exprimă decât totdeauna aceleași platitudini, aceleași greșeli de raționament în aceleași umflături stilistice, cu aceeași „grandiloquență și loquacitate pretențioasă” pe care dsa mereu o critică — la alții, la oameni cari au cel puțin scuza, hotărâtoare în chestie, că nu se cred meșteri în limba literară, nu-și închipuiesc că ar fi scriind tocmai ei o limbă literară „impecabilă”...

În primul său capitol („Pro Domo”), autorul declară că nu poate să stea — probabil în biroul „Asociației”, — „înfașurat în mantia mândriei sale de slujitor al lui Apollo” ca mereu să scoată de sub tipar „câte un cântec de proslăvire al lui Mihai Viteazu” (p. 8.) Mai spune că „a părăsit în atâtea rânduri răcoarea dulce a Olimpului” ca să coboare în arena luptelor; că a „aruncat (!) suflet și nervi”; că este batjocorit cam tot la patru săptămâni de d. Iorga și insultat de scribii lui Birăuț. Apoi ne anunță prima din „atitudinile” sale, expresia este a sa, că adevărată vrea să rămână, și de aci înainte: „un glas smuls (!) din vaietul celor mulți”.

Urmează apoi articolele de „idei”... La p. 11 zice că: „vedem tineri cu carte hămeșiți (!) de setea banului”, că nimeni nu se îngrijește de „țărani noștri” cari, la rân-

dul lor, ar fi spunând (*toți ?!!*) „adevăruri de (!) o dumerire (!) amară cari nu cuprind nici de cum laude pentru domni noștri” (11—12). Din tineri atât de „hămeșiți” de bani, cum îi vede d. Goga, nu vom avea dar, probabil, nici în viitor, fruntași mai buni ca cei de astăzi. *Deci care este, după d. Goga, mijlocul de scăpare?* Luați aminte, iubitorilor cititori, căci acum urmează prima concepție politică superioară și fundamentală a noului îndrumător. Iată-o: „o înfrățire (!) de forță, **o strângere a rândurilor** pentru apărarea unei averi comune”!!! (p. 13).

Ați mai auzit d-voastră, oameni buni, de existența unei asemenea idei, a unei asemenea originale concepțiuni superioare?... Iacă, iacă: „Strângerea rândurilor”!... Ce nouă, ce minunată formulă a unui om care, de ani de zile, mereu „coboară situația noastră în raza cercetărilor sale”!. Mulțumim lui Dumnezeu că ne trimise pe acest azi mult lăudat reformator care ne aduse — în sfârșit! — după studii laborioase într'un castel din Scoția, și după o divină inspirație pe muntele Vesuvului în țara Italiei, o idee nouă, cuvântul mântuitor, formula modernă a științelor moderne: „*concordia parvae res crescunt*”...

Iar voi toți, vietăți cu chip omenesc, condamnate de arhanghelul mântuirii noastre să pașteți iarbă, ca niște rumegători de „idei învechite” ce sunteți, să știți că aceia care v'au cântat întâia oară „*Unde-i unul nu-i putere*”... și „*Uniți-vă în cugete, uniți-vă în simțiri*”... n'au fost decât niște bătrâni fără talent, n'au fost decât *imitatori* ai „originalului”, Goga care se născu cu zeci de ani în urma lor!..

N'are dar dreptate tânărul nostru poet să-și bată joc, la pagina 37 a minunatei sale opere, de fruntașii noștri cari „se mulțimesc cu odele lui Mureșianu și cu retorismul (!) lui Alecsandri”?!..

Ce bine era de noi românii, dacă fruntașii noștri, în loc de a se inspira de adevărul mai suspomenitului proverb latinesc și, în loc de a pune în practică proverbul nostru strămoșesc „*unirea face puterea*”, idei

Incet, incet se perd în negura serii, care năvălește hoștește din toate cotloanele văilor de pe Teleajăn, înecând satul într'o umbră deasă.

Când conturul trăsăturilor începu să se șteargă de pe fața mușterilor, abia atunci cărcimarul se hotărî să aprindă lampa. O lumină slabă se așternu pe pereții nevăruți ai crâșmei și pe fața năcăjită a străinului...

Gândul lui Gutmănescu aleargă acum spre oraș. Parcă vede acum pe iubita lui, Hania, care îl petrecuse până la gară. Cât era de frumoasă în momentul plecării trenului... Da!... Hania numai ea l-a înțeles!... Da adevărata poezie n'o poți găsi decât în adâncul ochilor unei femei iubite!... Și un surâs de desgust schimonosi fața folkloristului, uitându-se la sumanele aspre din spatele țaranilor... „Poezie la țară!... Ce neghiobie!”

Oamenii stăteau liniștiți și vorba lor părea o șoaptă... Sosirea acestui negustor dela oraș, aruncase o notă care stingherea parcă veselia lor intimă. Nu le venea nici să ridă mai tare, nici să cânte. Gutmănescu își întoarse privirea iarăși spre fereastră. În chenarul de lemn, se încadra ca o pânză neagră, noaptea de afară.

Vai, cât se simțea de singur în această „spe-luncă”!... Și un fior îl străbătu gândind: „Dacă unul din acești hoțomani cu căciula mare, se apropie de mine și-mi cere parale, ce mă fac atunci? Să fugi?... Da pe unde?”

Da nu-și isprăvi gândul, și deodată sări ca ars din locul unde înțepenisese. Strigăte sălbatic, pocnituri de pușcă și tropot de potcoave, răsunară, stărnind în pustietatea neagră în care dormea satul, o larmă de ai fi crezut că se apropie tătarii.

Flăcării, golindu-și repede paharele, plecară din cărciumă.

— Ce să fie — strigă Gutmănescu, și fără s'aștepte răspunsul cuiva, țigani afară pe ușa dosnică.

Peste câte-va momente, cărciuma se umplu de o lume veselă, sgomotoasă. Erau niște nuntași cari aduceau, în triumf, la crâșmă, pe socrul mare. La apropierea lor, flăcării din crâșmă, plecaseră căci la aceste chefui, — care se fac numai între cei însurați, — ei nu sunt primiți...

Tocmai într'un târziu, când cărciuma se desertase, tremurând și de frică și de frig, întră tângovățul, însărcinat să studieze de aproape obiceiurile țărănești.

— Da unde fuseși? — îl întrebă mirat cărciumarul care se gătea să închidă prăvălia.

Gutmănescu însă părea lovit de *aphazie*; nici un cuvânt nu putea să se strezure printre dinții lui încheștați. În ceară galbenă se prefăcuse fața lui roșcată, așa îl înspăimântase țipetele nuntașilor.

— Să-l înfiripăm cu nițică țuică — zise un țaran, singurul care mai rămăsese în cărciumă, cu gândul să prefacă în pat, masa de lângă sobă.

Inghițând câteva picături de *alcool*, Gutmănescu suspină adânc și lăsă să-i scape o exclamație într'un *jargon*, foarte puțin înțeles de țuicarii din Găvana. Mai înfiripându-se puțin, întrebă cu vocea joasă, îngrijorat:

— A plecat?

— Cine, domnule?

— Revoluția domnule... Răsvrățiții!

— Ce revoluție? — întrebă mirat cărciu-

marul, crezând că are de a face cu un om sărit din minte.

— Parcă ce, n'au dat cu pușca!... N'am auzit eu!...

— Hei, bată-te să te bată! — zise cărciumarul — Poi, au fost nuntașii cu socrul mare...

Gutmănescu deschise ochii mari nedumerit. „Ce trebuie să fie o revoluție — gândi el — dacă o nuntă și-i așa de înspăimântătoare!”

Toată noaptea n'a închis ochii. Lătrăturile câinilor, îi păreau urlete de fiară! cântatul unui cocoș răgușit, răsună în urechea străinului, ca horcăitul unui om care moare zugrumat; iar țâțâitul unui șoricel, l-a făcut să-și tragă plapoma peste cap.

A doua zi, fără să se dea jos din pat, Gutmănescu porunci să i-se aducă o căruță. Și numai atunci, când auzi huruitul roatelor, eși din plapomă și fără să se mai spele, se îmbracă în pripă. Nici nu mai era de recunoscut. Barba-i părea pusă, lipită cu cleiu pe fața lui de mort. Ochii se făcură și mai mici și aruncau priviri spărioase în toate părțile. Când trecu prin cărciumă, picioarele-i tremurau, ca și când ar fi alergat o zi întreagă, trăgând din greu. Înainte de plecare, cărciumarul îl întrebă:

— Căutați țuică sau doage, domnule negustor?

— Da de unde... Caut... caut altă ceva! — răspuse folkloristul desprețuitor, și se urcă repede în căruță, gândind să nu-l ajungă cumva din urmă nuntașii de aseară...

ca „uniți să fim în cugete și simțiri” și „unde-s doi puterea crește”, dacă zic, în loc de a se orienta după aceste „îndemnuri” și „îndrumări”, atât de „vechi și ruginite”, ar fi așteptat până la pogorirea duhului îndrumător Goga care, după o lectură de mai mulți ani a ziarelor noastre... să le dea ideea despre „strângerea rândurilor”?!

Vedeți dar voi, „Cântăreților dela orașe”, d'alde Andrei Mureșianu, Alecsandri, Eminescu, Coșbuc ș. a. câtă dreptate are d. Octavian Goga când vă „îndrumază” pe voi și pe urmașii voștri:

Bieți cântăreți cu aripele frânte:
In alte zări cuvântul meu vă chiamă!..

In orice caz, voi, cântăreților în vieață, luați-vă și voi după noul „îndrumător”, căci el și vouă vă promite „înfiripări” de dulce răsplată:

Veniți, veniți să cad' asupra noastră
Hirotonirea razelor de soare (!)..

Iar voi, fruntași „analfabeți”, fără credințe moderne și ruginiți în idei învechite, ascultați: căci din „cerul sfânt o rază se coboară...” Ascultați căci iată ce ar trebui să faceți:

... când amurgu 'n haina lui cernită
Căruntii brazi începe să 'nvestminte:
Noi să privim luceafărul din zare
Și atunci să zicem strunelor să cânte...

Și acum să privim „luceafărul din zare...”

Dar eu, dificil și foarte sceptic când aud de noi poeți și „beletriști”... în politica națională, tot nu sunt dumerit de loc despre ce „luceafăr” e vorba aici? Căci d. Goga, în una din poeziile sale, „La groapa lui Lae”, își exprimă poetica sa dorință ca Laie Chioru să cânte acolo, în cer, lui Dumnezeu și lui Sânpetru jalea „scrisă în sufletele noastre”. Pentru că d. Goga e sigur că:

Ni s'ar stânge atunci necazul
Ce de mult ne petrecea:
Intre stelele de pază
Am avea și noi o stea (!)..

Am avea „o stea de pază” adică pe țiganul Lae Chioru... El ar fi atunci „steaua de pază” a întreg neamului românesc... Ideia e minunată. Mai ales, că e foarte înălțătoare, dar și promițătoare de „îndrumări” foarte practice: în loc de memorande duse de „analfabeți” pe la Viena, pe la împărați, mai bine intervenții, prin lăutari, direct la Dumnezeu...

In orice caz, înțelegeți, că trebuie „să privim luceafărul” acesta cu mai multă atenție și să vedem dar dacă Lae Chioru n'a făcut, măcar el, vr'o ispravă la „masa de argint” în acel „lăcaș de mărgărit”, după „îndemnurile și îndrumările” d-lui Oct. Goga.

Banul Tomasich în Budapesta. Banul Croației, prezentându-se ieri la premierul Khuen a conferat timp mai îndelungat cu acesta asupra rezultatului alegerilor din Croația și a situației ce i-s'a creat în urma înfrângerii suferite. Ziariștilor, cari îl așteptau în fața palatului ministerial, li-a comunicat că e deplin mulțumit cu rezultatul alegerilor.

„Când am luat frânele guvernului în mână — spunea Tomasich — n'am avut de loc partid. E adevărat că la alegerile trecute mi-a succes

să-mi creiez un partid, partidul unionist, care însă, durere, nu era unitar. Partidul progresist care îmi sprijinește politica guvernamentală, nu se compune din mai mult de 21 de deputați, dar aceștia sunt solidari întru toate, așa că acum dispun asupra unui partid absolut unitar. Un rezultat îmbucurător al al gerilor recente e și faptul, că numărul deputaților coaliționiști a scăzut dela 57 la 24.

Sunt două cauze cari explică perfect, de ce nu mi-a succes să-mi câștig un partid mai mare. Prima cauză o află în terorismul și agitația nemai pomenită a opoziției iar a doua în împrejurarea destul de regretabilă că mai ales coaliția a primit foarte mult sprijin moral din partea opoziției din camera ungară, care în tot timpul campaniei electorale a cochetat cu candidații coaliției sârbo-croate. De altă parte au mai contribuit în măsură mare la încurajarea coaliției sârbo-croate și știrile tendențioase, lansate de o parte a presei maghiare, despre terorismul ce l-ar fi exercitat administrația croată asupra alegătorilor.”

Creștin-socialii din Ungaria pentru votul universal. Urmând apelului ministrului președinte, asociația creștinilor sociali s'a ocupat în mai multe ședințe consecutive de reforma electorală. Decisiunile luate în urma unor debateri minuțioase, sunt în liniiamente generale următoarele:

Partidul creștin-social din Ungaria cere ca în noua lege electorală să se valideze pe deplin ideea „reprezentanței poporului”. Orice cenz materială să fie exclus, întrucât calificăția politică a cuiva la nici un caz nu o poate hotărî banul. Înțelegem un cenz intelectual acolo unde acesta ar fi neapărat reclamat de greutatea împreunată cu votarea secretă. Secretul votului îl considerăm de prima condițiune a unei reforme electorale sănătoase.

Nu putem aproba părerea unora ca, în ce privește secretul votului, cetățenii să fie împărțiți în două categorii: orașeni cu dreptul de vot secret și țărani lipsiți de acest drept. Și ca să se evite eventuale ilegalități, ce s'ar putea comite în urma votării secrete, credem că s'ar putea impune ca cenz intelectual cunoștința cetitului.

Micii industriași și reforma electorală. Micii industriași și negustori independenți s'au întrunit ieri seară pentru a se ocupa de chestiunea constituirii partidului lor. Horthy János anunțând programul partidului a accentuat că interesele speciale ale micilor industriași și negustori reclamă ca ei — independent de celelalte partide — să fie constituiți într-un partid al lor. Primul punct ce-și înseamnă în program partidul e votul universal, egal și secret, singurul ce ar putea da un parlament, care ar reprezenta toate clasele sociale, răspunzând trebuințelor acestora.

Preține partidul și reformarea în senz democratic a administrației, ștergerea virilismului, darea progresivă, secularizarea, revizuirea legii industriale pentru care va întreprinde o acțiune deosebită etc.

Infiorirea industriei maghiare o așteaptă dela sprijinul băncii autonome și al tarifului vamal autonom.

Din Cameră. Azi și-a ținut parlamentul ultima ședință meritorie. Se continuă discuția bugetului ministerului de cultură. Bakonyi cere creierea unei facultăți de medicină la universitatea din Dobrițin. Vorbește apoi Hock János în contra propagării imoralității prin cinematografe. Cere ca acestea să fie puse sub controla poliției. Se plânge de sprijinul prea mare ce li-se dă școlilor confesionale în contul școlilor de stat. Li răspunde ministrul de culte I. Zichy.

Ne deosebim!

— Spovedania dlui O. Goga —

De: Vasile Goldiș

Motto: „Nu cred să fi fost vre-o ocazie, când lumea să poată vedea mai clar deosebirile dela om la om, ca acum în harța asta din timpul mai nou. Publicul cetitor sub ai cărui ochi se petrec lucrurile, n'are decât să judece mijloacele de cari uzează adversarii, să-și deie seama de curățenia armelor folosite ca să tragă consecințele logice”.

O. Goga: Ne deosebim!

Exact. „Nu cred să fi fost vre-o ocazie când lumea să poată vedea mai clar deosebirile dela om la om, ca acum în harța asta din timpul mai nou”. D. Octavian Goga în incomparabila sa mândrie și iubire de sine, pare că este perfect convins, că „în harța asta din timpul mai nou” a ieșit biruitor amicul său, conliturghisitorul lui Mangra, care a scris faimosul articol de apărare a trădătorului în „Tribuna” d-lui Goga, a treia zi, după ce noi, eu și d. Goga îl fluierasem pe acelaș Mangra în restaurantul dela „Crucea-Albă”. Cu toate acestea însă d. Goga a preferit să se închine mai departe în „bisericuța” călugărului Ciorogariu, decât să-și pună puterile sale în serviciul partidului național, căruia i se îngreunase situația în urma trădării călugărului dela Orade.

Poetul suferințelor noastre, căruia după insistență de o săptămână de zile i-s'a permis să ucidă pe Mangra în coloanele „Tribunei”, să execute apoi pe Ion Slavici, nu are absolut nici un cuvânt de reprobară pentru tovarășii săi din „bisericuța”, dr. Nicolae Oncu și Roman Ciorogariu, când aceștia în „Tribuna” d-lui O. Goga se laudă cu adresele de aderență ale mangriștilor Gheorghe Turicu, Miron Grecu, Octavian Tămășdan, Iustin Dascăl, Pompeiu Dorca și ceilalți mirongreci. Societatea acestora îi convine aliatului bard, dar în aceeaș vreme dânsul moare de ciudă, că părintele Vasile Lucaciu nu-i în stare să scrie ca dânsul și crede că face un mare serviciu neamului românesc, când pe acest bătrân încărunit în lupte îl numește un „Cațavencu”, folosindu-și toate floricelele stilului său de poet, ca să-l facă de răs pe unul dintre cei mai vrednici fi ai neamului nostru.

Și în fața acestui fapt, în fața „măgarilor cari pasc liniștiți pe coastele Vezuvului ardelenesc”, d. Octavian Goga scrie cu o neîntrecută seninătate în articolul său de astăzi: „Totdeauna mi-am dat silința să salvez nota principiară a discuțiilor, m'am ferit de trivialități și am protestat împotriva certelor personale, dându-mi seama dela început, că trebuie păstrat nivelul intelectual și moral, pe care-l pretinde menirea unei prese cum se cade”.

Și... „mi-am scris însemnările mele, cari sunt ținute în cea mai desăvârșită seninătate, presărate pe ici pe colo cu urmele unei ironii din cele mai inofensive”.

O, sfântă seninătate! Unde sunteți voi „măgari” și voi „agramați”, voi „delinvenți inconstienți”, voi „cațavencii” luptelor noastre politice? Eșiți din casele voastre și rădeți-i cu hohot în față poetului, pe care în schimbul darului de poet zeii bunii din Olymp l-au lipsit cu desăvârșire de facultatea aducerei aminte.

Ce minunat te cvalifici înșuți, poete, din grai grăind: „Mi-e peste putință să nu-mi

exprim mirarea când văd până la ce limită e împinsă reaua credință a unor oameni, în al căror atelier de gândire cea mai de căpetenie preocupățiune e tendința hotărâtă de a zăpăci lumea, edificând direct pe naivitatea cetitorilor“.

Adevăr absolut. Aproape de doi ani de zile, de când călugărul Roman Ciorogariu s'a hotărât să spargă partidul național român, „Tribuna“ nu face altceva, decât încercă să zăpăcească lumea, edificând pe naivitatea cititorilor. Și d-ta, domnule poet, numai acum ai observat această „tendință hotărâtă“? Or, dacă nu mă înșală și pe mine memoria, par'că d-ta te făcuseși ecoul minciunilor lui Lazar despre „regeneratorul neamului“ d. Șeghescu, pe care d-ta, d-le poet, după ce odinioară îl scoseși din ceata oamenilor cinstiți, acum îl primești în dragostea d-tale ca „bună mărturie“ împotriva unui om, care ți-a fost iubitor dascăl și care de 20 de ani se află în șirul acelora, cari își pun toate puterile, multe-puține, câte le au, la tot cazul mai modeste decât ale d-tale, în serviciul cauzei naționale. Și par'că tot d-ta, domnule poet, te-ai făcut și ecoul minciunei infame despre o vorbă oarecare a contelui Apponyi?

Și toate aceste infamii, al căror ecou Te-ai făcut, D-Ta domnule poet le numești: „muncă obiectivă“, pe care o săvârșești urmând „busola credințelor“ D-Ttale și îndrumările unui plan oarecum programatic“.

Ori în cazul acesta „busola credințelor“ și „îndrumările unui plan oarecum programatic“, constituie nu oarecum, ci fără îndoială „tendința hotărâtă de a zăpăci lumea, edificând direct pe naivitatea cetitorilor.“

„Nu s'a găsit însă nimeni de un an de zile, care să ia condeiul în mână măcar o singură dată, să încerce un răspuns, în care să-mi răstoarne afirmările greșite“.

Hotărât, omul care scrie rândurile de mai sus nu-și aduce aminte de ziua de ieri. Răspunsul s'a dat de atâtea ori nu numai în „Românul“, dar d. dr. Alex. Vaida-Voevod într'o broșură întregă a răspuns nu numai d-lui O. Goga, ci tuturor acelora, cari au căutat prin scrisese lor să justifice spargerea partidului național, pe care o făptuește „Tribuna“ în frunte cu d. Octavian Goga. Se poate să fi rămas mai mulți articoli ai d-lui Goga fără răspuns, dar se poate și aceea, că nu era la ce să se răspundă, căci adeseori se scriu articole la cari n'ai absolut ce să zici, după cum de altfel vom dovedi, căci cuprind curat numai fraze, fără conținut real, cari nu pot fi criticate decât cel mult din punct de vedere al gramaticii și al stilisticii, iar această chemare nu este a politicienilor, oricât de mult și-a dat d. O. Goga osteneală să familiarizeze publicul românesc cu ideea bizară, că un bun politician totdeauna trebuie să fie totodată și un bun literat, ori cel puțin un escelent stilist.

De altfel d. O. Goga să aibă puținică răbdare. Articoli săi primenitori cât mai curând vor primi poate un complet răspuns. Mă tem însă că după răspunsul acesta d. Goga se va supăra și mai rău pe noi, cari nu ne mai închinăm împreună cu d-sa în „biserița“ protosincelului Ciorogariu.

Cu permisiunea Seninătății Sale, a d-lui O. Goga, voi trece acum la „cel mai proaspăt argument“. La apelul poetului către alegătorii săi din cercul Chișineului,

D. O. Goga spune despre mine: „Fostul meu profesor ar vrea să mă prezinte ca pe un elev al dânsului în pensurile ungurești“.

Apoi, iată declar, nu mi-ar fi rușine, dacă d. O. Goga mi-ar fi fost elev în limba ungurească. Căci în apelul său către alegătorii unguri din cercul Chișineului mă întrece mult, iubitul meu elev. I-aș da însă secundă din traducerea apelului său unguresc în limba românească, căci traducerea e falsă. Traducerile din Petőfi pot să fie excelente, dar la traducerea actelor politice nu se admite „licența poetică“. Asta, se vede n'a învățat-o d. O. Goga.

D. O. Goga, care se crede chemat să-și facă singur aprecierea, bine înțeles, foarte favorabilă și mult măgulitoare a activității sale publicistice, se crede acum chemat să-și facă și traducerea apelului său „ad usum Delphini“. Ni se desvălește astfel d. O. Goga nu numai ca un mare autocritic, ci și ca un mare vulpoi.

În apelul unguresc d. O. Goga zice: „Az ellenpárt czelja csengő aranynyal megakadályozni a nemzetnek ontudatra ebredését“. Pe românește asta va să zică:

„Scopul partidului contrar este să îndușureze cu sunetul aurului deșteptarea la conștiință a națiunii“. Despre care națiune (nemzet) vorbește oare d. O. Goga în apelul său către alegătorii unguri? Putea oare să fie vorba aci de națiunea română? Și pe d. O. Goga îl doare, că partidul contrar „îndușurează cu sunetul aurului deșteptarea la conștiință a națiunii“ — maghiare?

Ori nu e durerea noastră tocmai faptul, că națiunea maghiară are o conștiință națională chiar prea-exagerată, care a trecut deja la paroxismul celui mai turbat șovinism? D. Goga are să răspundă la întrebarea aceasta și nu se va putea spăla cu povestea apelului, că l-a scris d. adv. Iustin Marșieu. Nici nu era de demnitatea d-lui O. Goga să spună lucrul acesta, după ce dânsul a iscălit apelul și recunoaște chiar, că l-a studiat, când zice că făcuse chiar „câteva obiecțiuni asupra tonului în care e ținut“, temându-se c'o să ajungă iar pe mâna procurorului.

Așa dar, d-le O. Goga, care națiune ai voit D-ta să o deștepti la conștiință?

Dar d. O. Goga traduce fals încă și o altă frază a apelului său unguresc. În apel se zice: „Értsük meg végre, hogy román a magyarnak és magyar a románnak e hazában nem ellensége, egy és ugyanazon terhek alatt nyögünk és a járomtól megkérgesedett nyakunk ugyanazon igát huzza!“ Asta pe românește va să zică: „Să înțelegem odată, că în patria aceasta românul nu-i este dușman ungarului și ungarul nu-i este dușman românului, gemem sub aceleași poveri și grumazii noștri s'au înăsprit de acelaș jug“.

D-ta domnule O. Goga, poetul pătimirii noastre, sustii cu iscălitura d-tale, că noi și ungurii gemem sub aceleași poveri, că noi și ungurii suntem sub acelaș jug?

D'apoi atunci, pentru Dumnezeu, ce rost mai au luptele noastre pentru **egala îndreptățire**, poate al suferințelor noastre? Dacă suntem egal îndreptății ori egal neîndreptății cu ungurii în țara aceasta, atunci n'au avut nici un rost ostenelele noastre să te alegem **deputatul național român** în cercul Chișineului, căci justhistul Lázár Zoárd ar fi reprezentat cu mai multe

șanse de isbândă în parlamentul țării **aceleași poveri și acelaș jug**, sub care gemem în țara aceasta **deopotrivă** noi românii și ungurii.

Și ce va să zică, poate al suferințelor noastre, apelul dtale: „**să aruncăm la o parte orice neînțelegere de ordin național?**“ Nu însemnează cuvintele acestea abdicarea la justele noastre aspirațiuni naționale? Ori d. Goga ar fi aruncat la o parte neînțelegerile de ordin național numai ca să seducă prin vorba aceasta pe alegătorii unguri din cercul Chișineului, și apoi cu mandatul în buzunar ar fi reînceput iar lupta pentru politica națională cea mai intransigentă, cum a concretizat dsa scopul „Tribunei“ și care politică fără îndoială, produce neînțelegeri naționale între români și unguri?

E lucru foarte prost, dar foarte caracteristic totodată, că d. O. Goga se zbate în chinuri vădite căutând să se apere în fața apelului său nechibzuit și crede a scăpa „prin tangentă“ lovind din nou în mine. D. O. Goga nu se mulțumește cu traducerea falsă a apelului său, ci reproduce din articolul românesc „contele Tisza István“ pe ungurește „magyar haza“, câtă vreme în acel articol se vorbește de „patria noastră ungară“.

E o mare doză de cinism revoltător în afirmația d-tale, domnule poet, când pe d. dr. Iustin Marșieu și pe ceilalți fruntași români, cari au jertfit bani și nespuse ostenele în interesul alegerii dtale de deputat, îi numești „agenți electorali“ ai dtale. Ori d-ta nu ții cont de înțelesul cuvintelor? Cât ai plătit d-ta acestor „agenți electorali“? Nu-ți este rușine de vorbele astea murdare?

Dacă d. O. Goga nu vrea să fie dintr'un aluat cu noi, ci preferă să fie dintr'un aluat cu dnii Sever Bocu și Iosif Scheopul, dacă nu vrea să fie alături de dr. V. Lucaciu, dr. T. Mihali, dr. A. Vlad, Alex. Vaida, Iuliu Maniu, ci preferă să fie alături de mangriștii Miron Grecu, Gheorghe Turicu și Pompeiu Dorca, amicii și aderenții „de principii“ ai călugărului Ciorogariu, închinându-se în „biserița“ lui Iosif Scheopul, e treaba dsale. De gustibus non est disputandum.

Dacă însă d. O. Goga în această societate crede că ar avea îndreptățirea să moralizeze lumea, să facă selecționarea valorilor, să intelectualizeze (grozavă vorbă) politica românească, atunci d-sa este jertfa unei tragice sinamăgiri ori voește să tragă toată lumea românească pe sfoară.

Și ce mă privește pe mine personal, când d. O. Goga se provoacă la scrisul său politic de vre-o zece ani încoace, atunci să-mi fie permis și mie, fără să mă asemăn cu marele său talent, să-mi fie totuși permis și mie a-l parafraza zicând: „Cetitorii n'au decât să citească tot scrisul meu de vre-o douăzeci ani încoace și să-l pue la cântar alături de exhibițiunile acestor domni, să cântărească chiar conținutul articolului Ștefan Tisza alături de apelul unguresc al d-lui O. Goga, în care poetul suferințelor noastre varsă lacrimi pentru lipsa de conștiință a națiunii maghiare și nu vede nici o diferență între suferințele noastre și cele ale ungarilor și apoi să facă bilanțul consecinței noastre politice și a intransigenței noastre“.

Rezultatul acestei judecăți să le determine părerea. De intransigența națională a aripei din stânga însă d. O. Goga n'are

voie a se lăpăda, căci așea chimera de intransigență națională în tovărășia amicilor lui Mangra este *fătul său propriu*.

Ne deosebim, domnule Goga, și-mi pare nespus de bine, că ne deosebim.

Situația în Persia. Atitudinea armatei rusești e din ce în ce tot mai provocatoare. Dacă până acum încă nu a atacat este că nu se simte justificată ca să facă aceasta. Indată ce motivul se va ivi ea va fi gata să facă puțină ordine... în Persia, pentru care eventual... își va lua o mică recompensă. Că rușii își fac parte dacă pot ori de câte ori cineva lucrează alături de ei sau se bucură de concursul lor, aceasta e o tradiție a lor pe care acum perșii nu se pot hotări dacă e bine să o respecte sau nu.

Nerăspunsul Persiei la ultimatul rusesc nu e decât respingerea ultimatului — atentat. Văzând însă rușii că perșii fac uitat ultimatul, vrând astfel să aplaneze conflictul pe care ei îl caută demult, au somat din nou guvernul persan că dacă în timp de 24 ore nu vor da un răspuns satisfăcător, vor ordona trupelor să înainteze spre Teheran. Se crede că perșii nici acum nu vor satisface pretențiunile rusești. Guvernul, despre care se credea că va ceda pretențiunilor rusești, a câștigat o mare victorie contra potrivnicilor săi. Camera a ales o comisie de cinci care să se ocupe cu chestiunea ultimatului.

Eri pentru prima dată perșii aderenti ai constituției au atacat o trupă rusească. La hărțuială, care a durat toată ziua, a luat parte și artileria.

Din China. Reprezentanții puterilor în Shanghai au anunțat pe delegații păcii că dacă lucrurile nu se vor schimba în China ci va continua anarhia de acum, puterile se vor simți datorare să ia măsuri. La aceste interveniri neoficiale ale diplomaților delegatul de pace Vutingfaug a promis în răspunsul său că va încerca toate posibilitățile ca să le îplinească dorințele.

Adaogă apoi că nu e just a se crede că chinezii se luptă pentru libertate, drepturi cetățenești sau pentru un guvern drept. O pace pripită însă, care prin urmare n'ar găsi terenul pregătit, ar putea să aibă urmări dezastruoase. O astfel de pace ar putea să provoace o nouă revoluție, care de bună seamă ar fi mult mai primejdioasă decât cea de acum.

Rusia. Incidentul între Rusia și Statele-Unite nu e nici de departe atât de grav cum îl arată, umflat, o parte din presă. Guvernul marinei din America de Nord va cumpăni bine toate urmările înainte de a suspenda convenția comercială cu imperiul rusesc, dela 1832. Căci Rusia a răspuns la amenințarea aceasta: Dacă va fi sters acest contract, noi nu-l vom reface în condițiunile celui vechiu, ci vom profita de toate avantajele cari ni-le permit împrejurările esențial schimbate dela 1832 încoace. Deja Australia s'a oferit, bunăoară a găsi un debușeu pentru mașinile sale așa cum e Rusia.

Vorbind despre acel „conflict”, Raymond Roucouly scrie în „Le Figaro”: E știut că în Rusia jidovii sunt supuși unui regim excepțional: nu se pot așeza decât în anumite districte, le este interzis de a sta în sate, etc. Nu este om inteligent în Rusia care să nu recunoască inconvenientele acestui regim; în schimb, generală e și convingerea că suprimând aceste măsuri și acordând ovreilor toate libertățile s'ar face un rău și mai mare.

Milioanele de țărani ruși sunt ființe inculte, și au lipsă a fi apărați. Imediat jidovii ar acapara comerțul mic și mediu și toate profesiunile liberale. În grad suprem s'ar produce aceea, ce s'a întâmplat în alte țări, spre exemplu în Ungaria.

În scurt timp afacerea va dispărea dela ordinea zilei. Zelul și energia cu care s'au interpus ovreii din Statele-Unite, secondați de presa lor de pretutindeni, pentru a cuceri un drept nou, măcar că abia însemnat, ori a pune capăt unei nedreptăți ce li-se face fraților de același sânge, a dovedit încă odată solidaritatea neîntrecută și admirabilă a rasei israelite.

Preocupațiuni patriotice

București, 5—18 decembrie.

(§) S'a vorbit în timpul din urmă foarte mult despre un viitor conflict armat între România și Bulgaria. Articolul d-lui Xenopol, atât de precis și clar în toate amănunțele lui, și de care „Românul” s'a ocupat la timp pe larg a avut darul să lumineze pe mulți români cari se întrebau: De ce ne-am bate noi cu bulgarii?

Presă vecinilor noștri de peste Dunăre publică așa zicând zilnic articole prin cari se discută relațiunile româno-bulgare și este caracteristic pentru sentimentele pe cari le nutrește Bulgaria față de România că mai întotdeauna aceste articole sunt înbuibate de dușmănia acestui popor contra neamului nostru.

Nu vrem să mai repetăm ceea ce d. Xenopol a arătat lămurit în articolul d-sale: care este cauza rivalității dintre noi și Bulgaria. D-sa a spus că României nu-i poate conveni o întărire a statului bulgar prin anexarea Macedoniei. De aceea România trebuie să-și asigure, în Dobrogea, granițe mai ușor de apărat decât cele actuale. Aceasta s'ar întâmpla dacă regatul român ar cuceri regiunea deluroasă din sudul actualei frontiere româno-bulgare a Dobrogei, așa că noua frontieră să plece dela Rusciuc și, cuprinzând pentru România punctele strategice importante, să se oprească la Varna.

Prin urmare România nu vrea decât să pună la adăpost o importantă provincie a ei, Dobrogea, de atacurile bulgare. În cazul când războiul româno-bulgar ar izbucni acest război va fi un război de *defensivă*, chiar în cazul când noi am fi aceia cari atacă. Scopul nostru este apărarea contra unor tendințe cari primejdiesc statul român, prin consecință și războiul va fi un război de apărare.

De câțiva ani încoace România repară greșelile și neglijențele trecutului. În 1898, când războiul era să izbucnească cu bulgarii, Dobrogea se găsea total descoperită în fața unui atac bulgar. Astăzi avem un întreg corp de armată în Dobrogea, avem forturi cari apără podul dela Cernavoda, avem o linie strategică dela Ploiești la Fetești, avem o flotilă excelentă pe Dunăre.

Afară de măsurile cari s'au luat în special pentru apărarea Dobrogei, putem să mai spunem, că întreaga noastră armată este mult superioară acelei ce am avut-o acum 5—10 ani. S'au făcut și se fac încă sacrificii însemnate pentru a echipa armata și a o înarma, pentru a da trupelor o instrucțiune cu desăvârșire modernă. Cititorii ziarului „Românul” cunosc rezultatul admirabil, ce l-au dat aceste străduințe cu prilejul ultimelor mari manevre din Moldova.

Un merit deosebit are aici d. N. Filipescu, ministrul nostru de război, care dela venirea d-sale la acest departament, s'a dedicat cu un devotament de adevărat patriot problemei dificile dar glorioase de a pune armata română pe temeliiile cele mai solide.

D. Filipescu a interzis dela început orice intervențiune. D-sa a întărit ordinea și disciplina în armată, a completat stocul armamentului și a proviziunilor de război, a numit un nou șef al statului major, pe capabilul general Averescu și, în sfârșit, a

luat nenumărate măsuri menite toate a ridica prestigiul și forța efectivă a armatei. Astăzi țara așteaptă cu încredere viitorul.

Care este situațiunea *strategică* a României într'un viitor război cu Bulgaria? Iată în câteva trăsături, o expunere foarte interesantă a acestei situațiuni.

Teatrul luptelor va fi Dobrogea. Dunărea formează un obstacol prea puternic decât ca unul din statele beligerante să se poată gândi a trece acest fluviu cu armata sa. Bulgarii nu vor putea să facă acest lucru, deoarece românii îi vor împiedeca cu ușurință, iar noi nu avem nevoie de așa ceva, căci suntem trecuți gata peste Dunăre: Dobrogea cu corpul ei de armată se găsește doar pe malul drept al Dunării.

Obiectivul nostru va fi prin urmare: a ne menține cu corpul de armată din Dobrogea până când grosul trupelor noastre vor trece podul dela Cernavoda și se vor uni cu trupele dobrogene. Atunci armata română va putea lua ofensiva, care ar avea de consecință o invaziune puternică în Bulgaria de Est.

La începutul războiului situațiunea trupelor noastre din Dobrogea nu va fi tocmai ușoară. Diviziunile bulgare dela Est (Bulgaria n'are corpuri de armată ci numai diviziuni) curând mobilizate vor putea să ia ofensiva contra corpului de armată român din Dobrogea. Superioritatea numerică fiind evidentă, este aproape sigur că acest corp de armată al nostru se va mulțumi de a ține pe loc armata bulgară până la sosirea trupelor noastre din direcțiunile București și Ploiești, când defensiva armatei române se va transforma în ofensivă.

O problemă esențială este apărarea podului dela Cernavoda, singura legătură solidă între patria mamă și Dobrogea. Acest pod este în prezent bine păzit. În timpul ostilităților însă este de prevăzut că bulgarii vor face tot posibilul spre a distruge acest pod, lucru care ar fi fatal pentru români.

Podul va fi însă suficient apărat și în timp de război. Pe malul dobrogean al Dunărei el este protejat de două forturi puternice, unul la sud și celalt la nord dela intrarea în pod. Iar pe Dunăre dușmanul nu se poate apropia căci îi tae calea flotila noastră fluvială, care este mult superioară celei bulgare. În rezumat: nu trebuie să ne fie teamă că Dobrogea va fi izolată de patria mamă.

Aceasta este situațiunea *strategică*. Ea este în defavorul nostru în primele zile ale războiului dar în favoarea noastră după aceea. Mai având în vedere că armata română este mult superioară celei bulgare credem că exprimăm convingerea tuturor când spunem că un eventual război româno-bulgar nu poate fi decât *victorios* pentru România.

Toți trebuie însă să ne facem datoria.

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fil. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librărilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

„Brassói Lapok“

fiuica șovinistă din Brașov dă „Tribunei“
atestat de intransigență națională

Mare bucurie în redacția „Tribunei“. După ce românii toți s'au convins de falsitatea intransigenței naționale a tribuniștilor, cari se laudă cu aderențele mirongreșilor mangriști, biata fiuică umblă cu lumânarea pe la străini după atestate de conduită intransigentă. Corespondentul „Tribunei“ din Brașov a și aflat un asemenea atestat în fiuica șovinistă „Brassói Lapok“. Cu multă satisfacție vestește deci corespondentul acesta prea inteligent faptul, că „Brassói Lapok“ „știe și aceea, că „Tribuna“ este cel mai intransigent ziar național“.

Ei, prea inteligentule corespondent, dacă și „Brassói Lapok“ o știe aceasta, atunci — s'a isprăvit! Nu-i așa, onorați cetitori ai „Tribunei“? Incă un așa atestat și „Românul“ s'a dus pe copcă!

Scrisoare din București

Muncitorii față de legea lor — Noul palat al
senatului — Adunarea generală a secției din
București a Ligei Culturale

Meseriașii din capitală și din țară, precum și o parte însemnată din muncitorii industriali s'au manifestat față de noua lege a organizării meseriilor, creditului și asigurării muncitorești. Ei aduc mulțumiri cărmuirii și în special ministrului industriei.

Rămâne, totuși, o categorie de muncitori cari până mai zilele trecute s'au arătat potrivnici legii cari îi protejează. Aceștia sunt muncitorii sindicaliști. Ei nu voiau nici măcar s'o discute. Dar au fost nevoiți în cele din urmă să recunoască adevărul. În întrunirea socialistă din duminică trecută s'au recunoscut bunele intenții față de muncitorime ale legii. Socialistii au de făcut totuși câteva obiecțiuni, mai mult de detaliu.

Așa, mai întâi, ei observă, că muncitorul se simte jenat să poarte un semn distinctiv, care să-l deosebească de patron. Apoi, că e rău, că se dă patronului dreptul de a concedia pe lucrătorul care îl insultă și că nu e bine, că se cere muncitorului să dovedească, că accidentul de muncă nu s'a întâmplat cu voia lui.

Credem că au, într'o anumită măsură, dreptate muncitorii în aceste observații ale lor.

— Ministrul a promis însă, că va discuta cu muncitorii nemulțumiți cu legea printr'o comisiune a lor, spre a îndrepta ceea ce ar fi potrivit intereselor adevărate ale muncitorilor, pentru protecția cărora s'a alcătuit și această lege.

E semn de sănătate pentru un stat, când el caută a împăca interesele deosebitelor clase sociale.

În România îndreptățitelor cereri pare a li se da tot mai multă ascultare. Socialismul nu-și găsește teren aici unde muncei îi se face tot mai deplină dreptate.

Noul senat nu se va clădi pe terenul cumpărat în scopul acesta pe cheiul Dâmboviței, lângă palatul de justiție. Noul loc ales pentru ridicarea palatului pentru senat se află în strada I. C. Brătianu, colț cu strada Vienei, așadară în centrul capitalei. Clădirea cea nouă, va adăposti și ministerul de interne. S'a admis, un ante-proiect al construcției, lucrat de arhitectii Maimarolu — acestuia se datorește și noua clădire impunătoare și modernă a Camerei deputaților, în dealul Mitropoliei — și Donand.

O comisiune va lucra sub prezidenția președintelui Senatului la desăvârșirea, prin detalii, a planului, care a fost admis în liniile lui generale.

Se vor libera așadară sălile pe cari le ocupă Senatul în palatul universității. Cursurile universitare nu vor mai suferi din lipsa sălilor, aula senatului va fi aceea ce dintru început era hotărât a fi: sala festivă a universității.

Zilele trecute și-a ținut adunarea generală anuală secțiunea din București a Ligei culturale. Instituția aceasta, care are drept scop unirea prin cultură a întreg neamului românesc, a făcut, în timpul din urmă, progrese serioase. În decurs de vre-o 4 ani și-a întregit numărul membrilor. Aproape în toate orașele, și în mai multe sate, s'au înființat secțiuni noi, ori s'au renăscut altele moarte.

Aceasta a fost una din cele mai frumoase adunări generale, pe cari le-a avut secțiunea din București în anii din urmă. Frumoasă prin numărul neobișnuit de mare al membrilor, frumoasă prin lumea aleasă — profesori, militari, înalți funcționari — dar mai ales frumoasă prin discuția asupra mijloacelor de propășire a Ligei, din cele mai obiective, mai binecuvântate.

Raportul secretarului vorbește despre conferențele săptămânale ale secției, despre sărbătorirea la diferite prilejuri, a faptelor, cu însemnătate națională, despre fondul cultural neatacabil ale cărei baze s'au pus acum doi ani și care, într'un interval relativ scurt, a ajuns la o sumă frumoasă de — vre-o 40.000 de lei, — prin simple contribuții, serbări etc.

Corresp.

La „șezătoare“ în Timișoara

După cum ni-se comunică din Timișoara, reprezentațiunea „Șezătoarei“ va fi precedată de un concert splendid. Timpul reprezentațiunii s'a fixat pe 11 ianuarie 1912 st. n. în salele hotelului „Principale de Coroană“. De pe acum se manifestă un deosebit de mare interes și s'au luat toate dispozițiunile de lipsă pentru buna reușită. Nici nu ne îndoim, că toată inteligența română din Banat își va da întâlnire la „Șezătoare“ ca să sărbătorească pe iubiiții noștri artiști. D-na Lucia Cosma și d-nii Ionel Crișan și Tiberiu Brediceanu trei mărgăritare ale artei românești, ne vor da prilej de a mai cunoaște o comoară a cântecelor românești și de a mai participa la șezătoare, căci, cine dintre noi nu-și reamintește cu drag frumoasele seri de iarnă petrecute la țară și participând la câte-o șezătoare, ascultând cânteculele frumoase și humorul plin de satiră al poporului nostru.

Indeosebi Lugojenii doresc a-și manifesta dragostea față de autor, fiul orașului lor, care după „Șezătoare“ va pleca în America. Vor participa cu toții ca să-și arete dragostea și admirația lor; dar nu numai Lugojenii ci și celelalte orașe vor participa, artiștii sunt ai tuturor și vorba românească zice că:

„Nu-i român ca Bănățanu“

și că:

„Cătu-i lumea pe sub soare
Nu-i bine ca 'n șezătoare
Că e joc și e cântare
Și mai uiți de supărare“.

Invitățile se vor espedia la finea săptămânii acesteia. În momentul când scriem știrile acestea aflăm că și-au anunțat deja participarea mai multe persoane distinse din Ardeal și anume din Brașov, Făgăraș și Șomcuta-Mare precum și mai mulți prieteni din Sibiu ai d-lui T. Brediceanu.

Scrisoare din Cernăuți

Impresiile unui diletant. — Ne părăsește actualul prezident. — Lucruri triste.

— 17/12 1911.

Isteți și plini de încredere au picat primii fulgi, dar fără noroc. Nu le-a fost îngăduit de astă dată să se desfășoare timp îndelungat pe aceste tărâmururi. Raze calde și nepăsătoare au prefăcut steluțele sumețe de omăt în apă.

De câteva zile apasă o negură grea și deasă asupra orașului amorțit. E o vreme atât de posomorită de n'ai curajul, să ieși pe stradă, având teamă să nu-ți prea murdărești hainele. Căci spun drept suntem înaintea Crăciunului și vremea e mai urfă decât în zilele târzii de toamnă. Scriind aceste rânduri cărora nu le atribui nici o însemnătate

cât de modestă îmi revin în memorie cuvintele rostite astăvară pe timpul ploilor mari de către un bătrân: Dle, să ști că n'o să mai avem noi iarnă cum se cade anul acesta. Dacă țin vara ploii putrede n'ai la ce aștepta iarna geruri. Să nu uiți, că ți-am spus aceasta“. Cât de bun profet a fost bătrânul țaran. Parcă-l văd și acum clătănând plin de încredere din cap și prevestindu-mi zilele aceste. Se mai poate cineva îndoi de mentalitatea acestui adevăr? Există mai bun astronom în prevestirea vremurilor decât țaranul? Superstițios sau naiv l-or numi mulți dușmani, cari văd în țaranul nostru un barbar, un dobitoc, care știe numai să muncească până ce nu vede bine. Noi i-om zice om cu minte ageră, înțelept și întreprinzător, numai dacă-l trezim din amorțeala în care zace de prezent.

*

Ne părăsește prezidentul Bucovinei Oct. cav. de Bleyleben. Nu voi să-i consacrez, cine știe ce articol elogios, căci nu ne-a fost prea mare prieten nouă românilor. Nu putem zice, că a deslețat prea adeseori sacul cu bunătați pentru noi, dar nici nu-i putem imputa, că ne-a asuprit sau prigonit. Dacă ne amintim figura de tristă memorie a lui Bourignon, care a prigonit tricolorul nostru, la fel cu urmașii semeți ai lui Atila în Ardeal, putem susține de d. cav. de Bleyleben, că dânsul ne-a scutit de astfel de lucruri meschine și fără folos, cari provoacă numai tulburări în popor. El a căutat să fie pe cât se poate de drept și obiectiv. Deputațiunile românești le primia cu deosebită amabilitate. De le implinea însă dorințele e altă vorbă. În era activității sale dela 1904—1911 s'au făcut multe legi în dieta bucovineană cari au ridicat mult prestigiul acestui ducat. Și dacă peste puține zile înalta personalitate ne părăsește și pleacă în Moravia suntem îngrijorați, căci nu știm ce atitudine va lua urmașul său față de români. Am dori să-i ia locul unul care, dacă nu ne va ajuta, cel puțin să nu ne strice.

*

Opinia publică se mișcă. Mulți bărbați cu sentimente vădite naționale protestează cu energie contra apucăturilor unor bărbați pseudo-naționaliști cari vor să înlocuiască portul național al elevilor români din Suceava cu o biată uniformă (!?!). „Foaia Poporului“ și-a deschis de un timp încoace coloanele sale pentru combaterea acestei idei care ca ultim scop nu are alta decât nimicirea caracterului al liceului din Suceava și decorarea unor bărbați nevrednici de a fi numiți români. Am scris în privința asta la timpul său în „Românul“. Dar astăzi mă simt iarăși îndătorat de a relua firul acestor lucruri atât de hotărâtoare în chestia noastră națională. Protestărilor dela noi trebuie să se asocieze și cele ale ziarelor de dincolo, cari de sigur vor vedea în faptul acesta o crimă națională, care trebuie înferată după merit. La început ne părea lucru de săgă, dar vedem că gluma se îngroașă, și ne temem, să nu devină realitate. Multă mirare că față de acest incident ceilalți profesori tac și nu dau semne de viață. Un singur „pro“ sau „contra“ și vom ști cu cine stăm de vorbă. Noi vom mișca masele largi ale poporului al cărui cuvânt e decisiv în desprețuirea portului său pe care-l poartă cu atâta mândrie.

Da, fraților Ardeleni, avem și noi bărbați, cari pentru un os ce li-se dă de ros zic că sunt totul numai români nu, căci acest popor e prost și lipsit de cultură. Mai ziceți și dvoastră ceva, că noi am zis de ajuns. Dvoastră vă coboriți în temnițe pentru portul românesc, iar la noi unii se lapadă de bună voe de el. O tempora! O mores!

Correspondent.

Dr. ȘTEFAN TAMAȘDAN

medic unv. specialist în arta dentistică.

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Scrisoare din Berlin

Crapii de Crăciun.

În ajunul Crăciunului și în presara Anului-nou, berlinezul trebuie să mănânce pește, sau mai bine zis, crapi.

Sfârșitul fiecărui an se face pentru el în semnul acestui pește și fără multă socoteală el trebuie să-și păstreze obiceiul și să-și consume în familie lângă o halbă de bere, iubitul său crap. Datina mănăririi de pește e foarte veche și trebuie căutată deja în anumite chipuri simbolice străvechi. Însă pentruocă tocmai în principatul Brandenburg și în alte câteva ținuturi mărginașe, s'a ales chiar crapul de pește al Crăciunului și al Anului-nou, nu se poate spune cu deplină siguranță. Dar se poate totuși presupune, că crapul a ajuns la distincția aceasta onorifică, prin faptul, că el deja de mai înainte vreme era foarte apreciat ca pește al Anului-nou și de oarece se credea, că pentru cele două sărbători însemnate ale anului, — la cari, să zicem așa, era obligat peștele — era potrivit cel mai bun pește. Dar chiar și în istoria crapului nu există încă deplină claritate. Domnește părerea aproape comună, că și crapul face parte din acele daruri, pe cari Orientul le-a trimis Europei. Însă când va fi făcut principatul Brandenburg, cunoștința cu el, cu acest „Karpe“, dupăcum îl mai numesc încă pe unele locuri, nu se poate determina.

Unii afirmă, că ar fi fost adus aici deja în jumătatea a doua a secolului al 16-lea și anume de un nobil din Siberia ce-l chema Caspar von Rostitz.

Pe de altă parte însă se știe, că deja pe la anul 1000 el era foarte bine cunoscut în Europa de mijloc și purta numele de „pește mănăstiresc“, ceea ce e o dovadă foarte pipăibilă despre bunătatea lui, deoarece în general, la mănăstiri s'a știut aproape totdeauna aceea ce este cu adevărat bun.

Mai departe se știe, că în secolul al II-lea se aflau în Germania localități, cari conțineau în numele lor cuvântul „crap“.

Puțin după aceea s'a început cultura crapilor și în Germania, așa încât, în Saxonia aflăm mai multe lacuri chiar unde se prăseau gustosii pești. De aici se poate crede fiind aproape neprobabil însă, că principatul Brandenburg ar fi cunoscut atât de târziu pe crapul de Crăciun, de Anul-nou și de mănăstire. Dar ori și cum va fi, vre-o două sau trei secole tot nu joacă în fine un rol prea de tot mare, în faptul că crapul este din vremuri vechi peștele în jurul căruia se învârtesc neguțătorii și în general aproape toți berlinezii, la sfârșitul anului.

În anul acesta, berlinerul dacă simte o atracție deosebită față de el, poate să ia parte chiar la o sărbătorire mai mare a crapului. Înainte de asta cu o sută de ani, adică la sfârșitul anului 1811 negoțul cu crapi, care până atunci era monopolizat, a devenit liber. E o plăcere azi deosebită să treci prin piața peștilor. Sărmanii înotători, cu boturile groase și cu ochii mari se zbat pe cântar, se întorc și până să-și ia seama se pomenească în coșul servitoarei și nu peste mult timp în oală, pe foc. Mă prinde uneori o adevărată milă, nu de altceva, dar de lipsa lor de glas și de posibilitatea protestării, când oamenii cari vorbesc neori prea mult, ar trebui să tacă, să le ia locul.

Se vând cu miile, cu sutele de mii și numărul lor, cu cât crește cu atât înseamnă mai puțin. Vitrinile prăvăliilor de delicatose îi expune ca pe aceia ce posed ele mai de seamă; trecătorii se uită, rând pe rând, le lasă gura apă și gândindu-se la ajunul Crăciunului, dispar precum au venit unul după altul, în ceața sură a Berlinului, picorându-li-se încet, întâi capul, apoi umerii, mijlocul, până ce în fine se șterse ultima mișcare a piciorului, ca o pendulă, în fum, în ceața vântată și grea ca plumbul.

Coresp.

Litere - Arte - Științe

Tip din Bizanț

(anul 1500).

„Impelițat călugăr! ce drac afurisit!
Un târg întreg de oameni cu coada-i i-a smintit!
Sub neagra-i reverendă, la piept strâns-încheiată,
Priveste-l cum cu duhul blândeței se arată;
Ce dulce și cucernic! ce zimbet uns cu miere,
Când în artere-i curge în loc de sânge, fiere...
Priveste-i mitra sfântă, ia vezi, ce chip blajin,
Când îi dospește 'n suflet extractul de venin!
De ce tânjește oare urâta creatură?
De ce așa revoltă? de ce atâta ură?
...De ce?... Un vierme verde îl roade la ficat:
Ar vrea să fie 'n lume și dânsul remarcat...
Nu-i oare remarcabil? Iar lumea e ingrâtă:
Nu-i recunoaște dreptul și nu-l înalță-odată.
Ar vrea la bătrânețe, stovitul cicisbeu,
Să poarte cu mândrie și mitra de-arhiereu;
Ar vrea măriri, onoruri: să fie îngropat
Înepenit pe scaun, nu, ca noi toți, culcat.
Fierbând de pismă oarbă, pe lume îndârjit,
Încet-încet păsește, târându-se smerit;
Zizanie și vrajbă pe unde trece lasă,
Cum lasă usturime omida veninoasă.
De turbă, că n'ajunge la mult-dorita slavă,
Lingând discret, depune cu balele-i otravă...
...Ce-i de făcut cu omul acesta negru, care
Aduce obștei noastre atâta turburare?
Vezi cum ne canonește... Nu poți, te rog, să-mi
[spui:
Cum să scăpăm odată de talpa iadului?“

Așa-mi vorbea un tânăr, firește-exagerând,
Despre o secătură, un intrigant de rând.
Eu i-am răspuns: „Ascultă, amice, cum văd eu,
Ca să scăpați de dracul, nu-i lucru-așa de greu.
Dorește popa slavă... Ei! care va să zică,
Vă hotărâți odată și faceți-l vlădică...“

— „Dar dacă nici cu asta tot nu l-am domolit?“
— „Atunci mai ridicăți-l în rang: mitropolit...“
— „Și dacă nici atunci?... — „Atunci, trebuie
[răbdat
Pîn' v'o scăpa Satana de-un drac impelițat!“

Oancea Ciucurel.

Carte românească din Basarabia

„Calendarul moldovenesc pe a. 1912 (Visect)“

III.

Partea informativă, se alcătuieste din o strașnică chemare și îndemnare la formarea de cooperative, cu cari se vor scăpa țării de sărăcie, și dintr'o altă strigare a nedreptății, care există acum în Basarabia, și anume, alungarea limbei românești din școli și introducerea celei rusești.

Nici nu se putea un capitol mai nimerit pentru un astfel de calendar.

Cea dintâi îndemnare, va folosi mult țărânimii; cea de a doua, cererea dreptății, mai mult celor în drept de a lua măsurile convenite și grabnice, precum și o strașnică muștrare pentru boerii basarabeni, cari și-au părăsit neamul, ca Krupenschi, care a avut îndrăsneala să declare în duma rusească, că școli nu trebuie de oarece nu există neam românesc, nu există români.

Vorbind în capitolul calendarului: *Din ale economiei. N. R.*, mai întâi de toate arată marea însemnătate pe care o au asociațiile în mijlocul popoarelor.

Și cercetând rând pe rând viața economică a Basarabiei și Rusiei, ajunge la următoarea constatare:

„Ei!... da cu capitalul noi stăm prost de tot!... Rămăși în urmă cu cunoștințele, și chiar cu știința de carte, noi moldovenii am lăsat negoțul în mâinile străinilor, cari ne sug vloga, neingrijindu-se de loc de soarta țării noastre în viitor.

„Negoțul e mare putere în viața economică a popoarelor în ziua de astăzi, și tocmai această putere, care aduce și sporește capitalul (banii), se află în mâinile oamenilor străini de noi.“

Sunt cuvinte cari ne fac să nădăjduim că

Basarabia nu ni este pierdută cum obișnuisem a crede, sunt cuvinte cari ne fac să mai sperăm într'un viitor mai bun pentru frații basarabeni.

Căci adaugă autorul articolului:

„Singura scăpare, din încurcătura aceasta ar fi: unirea și munca. Fiecare sat, unindu-și oamenii lui la un loc, ar putea să-și facă dugheana sa, în care să aibă marfă pentru toate trebuințele satului.“

Și mai departe:

„Apoi mai este ceva de făcut pe la sate, ca să scape moldovenii din robia sărăciei: este să se facă case de bani de ajutoare. Unindu-se obștia satului, se alcătuieste o tovărășie, aducând avuțiile bănești ale sătenilor la un loc; ...din ei se va imprumuta săracii“ etc...

„Prin astfel de tovărășii țării mai nevoiași ar scăpa de cămătarul străin, cari ca niște lipitori îi sug cu desăvârșire.“

„Căci nu ne vom pune la muncă chibzuită, ci vom urma să sărbătorim jumătate de zile din an, — ne vom trezi într'o bună dimineață sărăciți și calicind dela străini. Ferească-ne D-zeu de așa ceva!...“

Zorile unei vieți nouă se arată la orizontul îndepărtat, pentru Basarabia!...

Dar dacă românii din Basarabia au început să se deștepte, să-și ceară drepturile lor, să-și amintească de trecutul lor, — cum am văzut până acum, — dacă însăfârșit au început să înțeleagă că scăparea din sărăcie e numai pe cale economică, ca și celelalte state — apoi cu atât mai mult trebuie să se gândească și la cultură.

Și din calendarul de care îi vorba până acum, vedem că se desprinde și această grijă: *pregătirea culturală a poporului.*

Pregătirea culturală a unui popor se poate face prin multe căi: prin biblioteci de popularizare a operilor scriitorilor, prin biblioteci publice, prin ziare și reviste, dar mai ales prin școală.

La frații din Basarabia nici prin gând nu le trece de vre-o bibliotecă de popularizare științelor și literaturii, de vre-o bibliotecă publică, necum de ziare și reviste. Atunci le rămâne școală.

Dar și când școala li este smulsă — ce li mai rămâne! Nimic altceva decât trecerea grăbită la rusificare; școala „moldovenească“, unde să se predea limba moldovenească, — în Basarabia nu există.

Atunci te miri cum se mai ține românii de acolo, ca neam românesc și nu-și pierd etnicitatea.

Dar vedeți, în lipsa cultivării sufletului național al unui popor, în lipsa cultivării lui cu literatura pornită din mijlocul lui, cu cultura formată de el, — în lipsa aceasta, poporul caută mereu un razim de conservare, mereu, ca și orbul care tot rătăcește prin întuneric, în drum, neștiind încotro să meargă și mai ales neavând cine să-l conducă, și când, văzându-se pierdut, nevoia îl îndreaptă la un adăpost: la adăpostul zidului de casă, cel mai apropiat.

Popoarele în categoria aceasta, au găsit un educator, un conservator al lui, un ajutor de-ași conserva tradiția, un artist neîntrecut, un cântăreț și un pedestaș cum nu mai existase pe lume, în sfârșit, un conducător spre progres, *pe el însuși.*

În el educatorul — înțelepciunea poporului — în el conservarea tradiției — credința nestrămutată, — în el artistul neîntrecut — cusăturile, ciopliturile, etc. — în el pedestașul, scriitor — poveștile, basmele — în el, poetul ideal — poezia populară în care vibrează cel mai mare simțământ.

Prin el a trăit și trăește.

Și cultura pe care și-o formează singur, nu este o cultură superficială, imprimată de vr'un curent, ci este cultură înăscută în om odată cu nașterea lui pe lume, pe care n'o poate doborî nimic.

Așa ne explicăm noi faptul, că în cursul unui secol, cu toate silințele rușilor de rusificare, — țărânul a rămas *acelaș.*

Dar acestea nu ne pot forma o credință, că școala e de prisos! Din contră.

Și de aceea semnalăm cu bucurie faptul, că în „Calendarul Moldovenesc pe 1912“ întâlnim și rânduri închinete ei.

Mai întâi, se reproduce cererea neobositului

nimic pentru a reorganiza administrația. E mirare chiar, cum poate exista, când guvernului său îi lipsește ceea ce este mai necesar pentru susținerea statului: finanțele. Sultanul n'a făcut nimic iar puterile n'au insistat să-și împlinească datoria.

Disordinea actuală din Turcia e de folos pentru Rusia, care se pregătește a-i da lovitură de milă. Dar puterile mari nu pot permite ca Rusia să cucerească pământ turcesc.

Fiind astfel lucrurile, ni-se prezintă dilema aceasta: ne unim pentru a organiza stăpânirea turcească, a o apăra, dacă e de lipsă, cu un cuvânt, pentru a o împedea să se sinucidă; ori apoi, să punem temelie la una ori mai multe guverne noi, care să ia locul celui turcesc. *In acest caz, — al doilea —, nimic n'ar fi mai bine decât a încheia în deplină independență, singuraticile districte, — Macedonia, Albania, Serbia veche, — după modelul României, Bulgariei etc.*

(Va urma.)

Răsboiul italo-turc

În unele părți știrea despre cedarea teritoriului Solum, Egiptului, este primită cu oarecare îndoială. Mai nou sosesc știri, că trupele franceze ale poliției sahariene au ocupat oaza Djanet pentru a asigura siguranța în Africa apuseană precum și în Algeria și Tunisia. Știrea aceasta de bună seamă va pricinui mare consternație în Roma. În Solum englezii se nuzesc să contrabalanseze, ba chiar să reducă importanța novelor porturi italiene de război din Tripolis; iar francezii au pus mâna pe artera comerțului cu Tripolisul. Imprejurarea aceasta e cu atât mai tristă pentru Italia, deoarece cele două puteri rivale s'au înstăpânit asupra acestor teritorii importante, fără de cea mai mică efortare. Între astfel de împrejurări nu poate fi desaprobată opinia publică italiană, care, pierzându-și răbdarea, pretinde, că generalul Caneva să dea acum contra dușmanului o lovitură decisivă cu armata impozantă ce dispune.

Puterile au mare teamă, că primăvara va aduce mari surprinderi în Balcani. Frica aceasta o are acum și Turcia.

Atitudinea din timpul din urmă a Muntenegrului, așa se vede, este barometrul păcii din Balcani.

Se poate spune, că am ajuns să trăim iarăș zile ca cele de pe vremea războiului ruso-româno-turc din 1876. După o telegramă din Constantinopol guvernul otoman depune o muncă febrilă pentru construirea drumului strategic care duce spre Scutari, în așa lățime, ca neîmpedecă să se poată transporta pe el și tunuri.

Ocuparea unui teritoriu din Tripolitania.

Constantinopol. — Aici s'a lansat știrea, că ministrul de externe nu a avut cunoștință despre tratativele dintre marele vizir și guvernul egiptean în chestia cedării teritoriului Solum.

Paris. — Agenția Havas anunță din Cairo, că trupele egiptene au ocupat Solumul.

Roma. — Francezii au ocupat în baza acordului italo-francez din 1904 oazele Djanet și Barma.

Asasinarea fiului lui Hassuna pașa.

Roma. — „Giornale d' Italia“ anunță din Tripolis, că primarul Hassuna Karamanli a primit știrea că fiul său care, după cum se știe, se află în serviciul Turciei ca ofițer, a fost otrăvit pe drumul spre Ghorian.

Acțiunea flotei italiene în Marea-roșie.

Constantinopol. — După știri oficiale un încrucișător italian a bombardat casa

de veghe turcească din insula Safer de lângă litoralul Yemen. După aceste știri încrucișătoare italiene au sechestrat vasul turcesc „Kaiserie“ luat în arândă de semiluna turcească.

Correspondent german dojenit de poliția din Roma.

Berlin. — Correspondentul din Roma al ziarului „Vossische Zeitung“, profesorul dr. Schnöner, comunică ziarului său că a fost citat de poliția din Roma, care, în numele ministrului de interne, l'a dojenit pentru atitudinea puțin amicală a ziarului „Vossische Zeitung“ față de Italia și a taxat activitatea sa de correspondent ca un abuz de ospitalitate.

Prefectul de poliție n'a putut însă preciza la care anume articol al său de corespondență se referă această dojană și dacă se are în vedere comunicările corespondentului din Roma sau ale altor corespondenți sau poate comentariile redacționale ale lui „Vossische Zeitung“.

Dr. Schöner s'a mărginit că, într'un expozen amănunțit adresat primului-ministru Giolitti să protesteze împotriva reproșului că ar fi prevenit contra Italiei și că ar denatura faptele privitoare la aceasta. Dar, nu se poate cere — a adăugat d-rul Schöner — reprezentanților presei străine să considere chestiunile italiene din punctul de vedere italian.

„Vossische Zeitung“ mai observă la aceasta, că atitudinea ziarului față de Italia a fost totdeauna pe cât posibil cruțătoare.

„Respectăm tripla-alianță — termină ziarul — dar ea nu ne poate cere să ne punem botniță“.

Situația italienilor la Derna.

Constantinopol. — Ziarul „Sabah“ anunță, că situația italienilor la Derna a devenit rea. Tribul hasa însoțit de numeroase alte triburi, s'a unit cu trupele turcești pentru a încunjiura pe italieni.

O luptă sângeroasă în oaza Birr-Tobras.

Tripolis. — Agenția Stefani anunță: La vestea, că inamicul a ocupat oaza Birr-Tobras, comandantul primei divizii a hotărât, să surprindă inamicul. Trupele exmise au plecat la orele 3 dim. din Ainzara. Intunecul nopții și teritoriul le-au împiedecat calea și astfel trupele abia numai la orele 10 și jum. au sosit în apropierea oazei. În timpul acesta inamicul fiind informat despre apropierea trupelor noastre, și-a adunat trupe noi și le-a postat în interiorul oazei.

Dupăce artileria începu lupta, dela ost grenadirii au dat asalt în contra oazei și au făcut încercări pentru a o închide la ost și sud, de altă parte aripa dreaptă stătea gata pentru cazul, când inamicul ar desvolta o putere prea mare. La atacul repede al grenadirilor dușmanul încontinuu a răspuns cu focuri vii de pușcă.

Totodată o trupă turcească sub ocrotirea unui escadron de călăreți ne-a atacat aripa dreaptă și a voit s'o încunjiure.

Trupele dușmanului numărau vre-o 3000 de oameni, dintre cari o parte din trei erau soldați turci.

Comandantul trupelor italiene exmise și-a concentrat forța armată în aripa dreaptă. În mai multe rânduri dușmanul și-a repetat atacurile și într'un timp s'a apropiat ca la 50 de m. de întăriturile noastre improvizate, dar noi am respins toate atacurile lui prin focul succes al tunurilor și puștilor și l-am silit să se retragă cu mari pierderi.

Noi am pierdut 7 morți și 78 răniți. Pierderile dușmanului nu s'au putut constata, dar ele de bună seamă sunt mult mai mari.

Chestia păcii.

Berlin. — Correspondentul din Roma al ziarului „Berl. Tagbl.“ anunță din sursă sigură, că nu sunt în curgere tratative de pace. Situația e neschimbată, dar Italia a comunicat cabinetelor europene, că cu cât se va opune Turcia mai mult, cu atât va fi mai slabă speranța, să primească despăgubire din partea Italiei.

INFORMAȚIUNI

Arad, 22 decembrie n. 1911.

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță vreme schimbăcioasă, vânturi, frig, pe alocurea ploi.

Prognostic telegrafic: vreme schimbăcioasă, vânturi, frig, pe alocurea ploi.

Temperatura la amiază a fost 6'8 Cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 kgr.)

Grâu pe aprilie	Cor. 11'71
„ „ maiu	„ 11'59
Secară pe aprilie	„ 10'27
Cucuruz pe maiu	„ 8'53
Cucuruz pe Iulie	„ 8'59
Ovăș pe aprilie	„ 9'67

In atențiunea românilor din Arad. Duminică 11 decembrie d. Cav. P. Ferrari va da în sala mică a hotelului „Crucea albă“ un concert de adio pentru publicul român din Arad.

D. Cav. P. Ferrari e destul de bine cunoscut societății noastre arădane. D-sa a dat de câteva ori concursul său prețios unor concerte și festivități românești.

Nădăjduim că toți românii iubitori de muzică aleasă vor participa.

D. Cav. Ferrari va avea și concursul artiștilor d. Torquato Luci și d-șoarele Dirce Corsini și Amelia Biadi.

Inceputul la orele 5 p. m. cu următorul program :

1. Leoncavallo—Pagliaci—Prologo — Signor: Torquato Luci.
 2. Prok—Varazioni, Signorina Dirce Corsini.
 3. Puccini—Tosca: Cav. P. Ferrari.
 4. Denza—Romanza: Signorina Amelia Biadi.
 5. Massenet—Erodiade: Signor: Torquato Luci.
 6. Strauss—Valzer: Signorina D. Corsini.
 7. Meyrbeer—Africana: Cav. P. Ferrari.
 8. Costi—Aria: Signorina Amelia Biadi.
 9. Verdi—Rigoletto: Quartetto.
- D. Corsini—A. Biadi—Cav. Ferrari—C. Luci.
Prețurile: Locul I. (rezervat) 3 cor.; loc II. 2 cor.; loc III. 1 cor.; pentru elevi și eleve 60 bani.

Eleonora Duse e greu bolnavă la Milano, de o nevrosă acută. Sunt câteva săptămâni decând s'au observat la celebra artistă cele dintâi simptome sigure ale unei stări sufletești deprimate. Psihiatrul renumit, Bechterev, profesor la Petersburg, a fost chemat de urgență la patul tragedianei bolnave.

Pictură nouă în parlamentul din Viena. Artiștii H. A. Schram și Edvard Lebriedzki au terminat frisele pe pereții din vestibul și din sala colonadelor în palatul Reichsratului austriac. Lucrările li-s'au încredințat înainte cu câțiva ani, pe baza unui concurs public. Sunt tablouri mari alegorice, și simbolizează „Darurile păcii“: Artele și Legislațiunea.

Serată literară. Duminică în 24 decembrie st. n. muncitorii români din Arad, vor ținea a 6-a ședință literară în sala dela „Millenium“.

Inceputul la 8 ore seara. Intrarea liberă.

„Budapești Hirlap“ despre Scotus Viator. Imperialistul „Budapești Hirlap“ ocupându-se la loc de frunte în numărul său de azi de cea mai recentă lucrare a lui Scotus Viator: „Chestiunea slavă sudică“, se vâicărește rău, că critica ce le-o face Scotus Viator șovinistilor maghiari pentru tendințele lor de supremație nu e imparțială. Nu ar fi imparțială, fiindcă — argumentează „B. H.“ — Scotus Viator nu și-ar fi dat nici când silința să cunoască și poporul maghiar, să-i cunoască sufletul și toată poezia vieții lui de popor nobil ce e.

Scotus Viator — zice „B. H.“ — a cutrierat aproape toată Ungaria, a fost

printre slovaci, printre croați, valahi etc., dar nu s'a oprit niciodată într'un sat unguresc de pe bărăganul maghiar.

Dar, îi răspundem noi năbădăiosului imperialist, nu de asta e vorba în studiul lui Scotus Viator. Ce are a face sufletul poporului cu sistemul de guvernare! Adecă tot are de a face ceva, întrucât nici sufletul poporului maghiar n'a putut rămânea neinfluențat de prăpăștiile, ce le debitează zi de zi politicienii maghiari și presa lor jidano-maghiară, despre primejdia ce amenință maghiarismul din partea naționalităților, firește, cu scopul vădit de a-i abate atenția dela adevăratul pericol ce-l amenință din partea „sistemului“, a feudalismului a toate cutropitor.

Să poftească d. Scotus Viator să cerceze rând pe rând și țințurile maghiare și se va convinge, că nici poporul maghiar nu e mulțumit cu „sistemul“. Despre asta de altfel s'a convins d. Scotus Viator deja de mult. Dar chestiunea este nu de însușirile poporului maghiar, ci de sistemul politic, de „libertatea ungurească“ a alegerilor, de „sistemul“ față de noi, ce rivalizează cu cnutul Rusiei. Doar nu e mult de când i-s'a dat ocaziune să se convingă de adevărul acesta chiar din experiență proprie...

Și pentru a se pronunța asupra acestor lucruri nu avea nevoie să meargă în vre-un sat maghiar, cum pretinde „Budapesti Hirlep“.

Gustav Klimt, cel mai renumit între pictorii austriaci contemporani, a luat la expozițiunea din Roma unul din cele zece premii mari (a 10.000 lire). Franța, Anglia, Germania au fost, firește, afară de concurs.

Bucurile în familiile domnitoare, la Berlin și la Madrid. Prințului moștenitor al Germaniei i-s'a născut, marți dimineața, al patrulea copil. fecior ca ceilalți trei frați și anume: prințul *Wilhelm*, născut: 4 iunie 1906, prințul *Louis Ferdinand*, 9 septembrie 1907, prințul *Hubertus*, 30 septembrie 1907. Principele de coroană a fost momentan avizat la Danzig unde e în serviciu. Astfel cel mai nou prințisor german e chiar cu opt zile mai tânăr decât principesa spaniolă născută marți, 12 nov. n. Regele Alfonso și regina Victoria Eugenia a Spaniei au și ei patru copilași acuma, doi băieți și două fetițe: infantul *Alfonso* a trecut în maiu de 4 ani, infantul *Jaime* e cu un an mai tânăr; principesa *Beatriz* a zărit lumea în iunie 1909.

Mari furtuni în Belgia. De vre-o două zile un adevărat uragan se deslanțue nu numai în canal, ci în întreaga Belgia. Pagubele cauzate de furtună sunt incalculabile. În Gent toate pavilioanele expoziției cari se construiesc acum s'au dărâmat îngropând mai mulți lucrători. Din porturi se anunță că toate bărcile de pescari s'au prăpădit. Valurile au aruncat pe fărâșături de bărci și cadavrele multor pescari. În Lieg s'a rupt cablul. Direcția căilor ferate nemaiputându-se servi de telegraf pentru a da diferitele semnale a oprit circulația trenurilor.

O copilă română dispărută din Viena. D-soara Melania T., din București, elevă la liceu în Viena, a dispărut luni dela pension fără a lăsa nici o știre, și de atunci nu i s'a găsit urma. Sunt doi ani de când a devenit elevă la liceul de fete, unde s'a dovedit a fi serioasă și foarte diligentă. A fost pretină cu cele două copile care s'au sinucis deodată, la 14 novembre. Părinții au sosit desperați la Viena și sunt chinuți de grija unui accident ori a unei încercări de sinucidere.

Profesorul Pic s'a sinucis la Praga, bătrân de 64 ani, măhnit de felul cum a fost batjocorit în un ziar boem pentru că a susținut autenticitatea faimosului codice dela Königinhof, care cuprinde cele mai vechi urme de literatură cehă epică, dar pare a fi fals.

El publicase în zilele din urmă mai multe articole, în care se rostise pentru autenticitatea

cunoscutului autograf dela Königinhof. El trimisese spre expertizare la Turin și Paris autograful în chestie, a cărui autenticitate fusese atacată de către profesorul Massryk, care declarase, că documentul e apocrif.

După expertiză profesorul Pic afirmă din nou că autograful e autentic, fapt pentru care fu atacat cu violență de presă, care merse atât de departe încât îl taxă de „ignorant științific“.

I-se reproșă anume, că în intimitatea lui era convins de falsitatea documentului și că, împotriva acestei convingeri, îl dădea drept autentic.

Se crede, că profesorul Pic a luat atât de mult la inimă această acuzațiune încât se hotărî să-și pună capăt zilelor.

Profesorul Pic, care avea vârsta de 64 de ani, era secretarul comisiunii arheologice a Academiei de științe cehă și autorul mai multor lucrări științifice.

Necrolog. Ni-se anunță moartea maestrului *Iota Săcoșan* din Caransebeș, întâmplată la 20 dec. n. în vârstă de 66 ani. Inmormântarea a avut loc ieri, joi, în cimiterul gr. or. român din Caransebeș. Odihnească în pace!

Gravă ciocnire de automobile. Din Düsseldorf vine știrea, că în strada Münchenerstrasse s'au ciocnit două automobile. Ambele vehicule au fost complect sfărâmate. Proprietara unuia din automobile, d-na Hirt din Essen a suferit o fractură a craniului și muri curând după aceasta. Ginerile ei a suferit grave striviri iar șoferul s'a ales cu o comotaune nervoasă.

Șoferul celuialt automobil fu arestat sub învinuirea de a fi provocat ciocnirea.

Atentat contra unei clădiri publice. Din New-York se telegrafiază, că noul palat al justiției din Gerington (statul Nevada) a fost erit distrus în urma unui atentat cu dinamită.

Poliția presupune că atentatul a fost făptuit de aceeași organizație uvrieră care a pus la cale și distrugerea clădirii ziarului „Times“ din Los Angeles.

Avansarea în grad a moștenitorului sârb. Cu prilejul avansării la gradul de maior a principelui moștenitor Alexandru, ziarul „Mali Journal“ din Belgrad, care după cum se știe e în legătură de aproape cu principele George, crede că această avansare s'ar fi convenit principelui George, căruia îi revine de drept atât din cauza primogeniturii cât și din cauza rangului pe care-l ocupă la vechime.

Principele George a fost de altfel, trecut cu vederea și cu prilejul zilei sale de naștere, serbătorită în cursul verei.

În avansarea principelui Alexandru, se vede tendința factorilor competenți de a întări poziția acestuia față de fratele său mai mare.

Noutăți muzicale. „Hora coriștilor“, cântec de joc pentru cor bărb., compus — din motive populare, cu text potrivit, — de Iuliu Biron, inv. și cantor primar în Ticvaniu-mare. Prețul 1 cor. și porto postal.

Patru cântece românești pentru voce și pian de Ioan V. Borgovanu. Prețul 3 coroane 20 fil. și porto postal.

De vânzare la „Librăria diecezană“, Arad.

Dispariția unei domnișoare din București. Din Viena vine știrea, că de câteva zile a dispărut din liceul de fete de acolo al d-nei profesoare Schwarzwald, eleva în vârstă de 19 ani, Melania T., originară din București. Ea era de doi ani și jumătate elevă a liceului respectiv. Inzestrată cu multă ambițiune tânăra fată corespunsese tuturor cerințelor studiului. Era într-o cătră răsfațată și în cercul colegelor ei nu se simția nici odată destul de bine.

Acum câteva zile, părinții d-soarei T. veniră din București la Viena spre a vizita pe fiica lor. Ei revăzură cu drag pe copila lor, făcură acolo diferite vizite împreună cu dânsa, și aveau intențiunea de a face cu ea, cu prilejul vacanței de Crăciun, o călătorie de plăcere la Berlin.

Martii părinții veniră la liceul d-nei Schwarzwald, întrebară de fiica lor și aflară cu satisfacție despre rezultatele strălucite ale studenților acesteia. Între acestea Melania T. se dusese în odaia ei, de unde trebuia să fie luată de părinți.

Când aceștia însă, intrară în odaia fiicei lor, n'o găsiră. Părinții se alarmară, începură s'o caute în toate părțile, fata însă dispăruse. După o cerce-

tare amănunțită a liceului, se ajunsese la convingerea că fata fugise din liceu.

Melania T. fusese prietenă cu cele două eleve de liceu cari, în ziua de 14 a lunii trecute s'au sinucis împreună în împrejurări misterioase. În timpul din urmă Melania T., se exprimasă în repeșite rânduri că în cazul când s'ar sinucide, ar face mai bine ca foastele sale prietene.

Autoritățile polițienești au căpătat semnamentele precise ale dispărutei și familia a făgăduit o recompensă de 1000 de coroane aceluia care va da de urmele dispărutei.

Epidemii. Intinderea holerii pe șesul Ungariei începe a lua proporții tot mai mari. Din Solnoc se anunță, că în Kunszentmárton și Czibakháza zi de zi obvin noi cazuri de holeră. S'au luat măsuri energice pentru a împiedeca lățirea acestei epidemii. S'au închis școlile în numitele comune și târgurile prin mai multe localități vecine s'au casat.

— Scarlatina prin unele părți ale țării seceră vieți cu nemiluita. În Brod și împrejurimi zilnic cad câte 2—3 copii victime acestei epidemii. Toate școlile de prin ținutul acela au fost închise. Din Oradea mare se anunță: În cercul Aleșd scarlatina face ravagii înspăimântătoare. Până ieri s'au înregistrat 40 decese. Școlile și grădinile de copii au fost închise.

† Paul Eudel. La Paris a decedat cu 74 de ani, scriitorul Paul Eudel, autorul monografiei foarte citite despre arta falsificătorilor. Eudel a fost cronicarul cunoscutei case de acțiuni *Hotel Drouot* din Paris. Articolele sale despre expozițiile de artă ce au avut acolo sunt adunate în 10 tomuri, cu titlul: „L'Hôtel Drouot et la curiosité“. Insemnate sunt scrierile sale despre orfeorarie.

„Academia britanică“ în Roma. În Anglia s'a pornit o mișcare în cercurile de artiști, pentru a înființa la Roma o academie de belearte după exemplul francezilor care de mult au școala lor celebră, — *Ecole de France à Roma* — instalată în splendidul palat Farnese, — de câteva zile, în proprietatea statului francez.

Scandal în camera din Luxemburg. În ședința de ieri a camerei de Luxemburg s'a iscat un scandal enorm în urma unei ciocniri între deputații Prum și Welter. Clericalul Prum a atacat în discursul său fără cruțare pe socialistul Welter, aruncându-i mai multe acuze compromițătoare. Acesta răspunzând l-a numit pe cel dintâi pungaș. Prum a năvălit cu bastonul asupra lui Welter, gata de a-l lovi. S'a născut o bătaie formală la care a luat parte și galeria, dând năvală îndată la ciocnirea primă în sala de ședințe. Prim-ministrul Eischen și președintele camerei Laval au intervenit imediat pentru despărțirea bătăușilor, dar fără succes.

A trebuit să se ceară intervenția jandarmeriei, care a golit sala de ședințe cu forța baionetelor. Dar cu asta lupta încă nu s'a sfârșit, ci a continuat și pe stradă spre cea mai mare uimire și desfătare a trecătorilor.

O nouă insulă în Ocean. În fața țărmului de sud a insulei Trinidad s'a format zilele acestea o nouă insulă. Din foc și fum s'a născut insula în mijlocul oceanului. Între locuitorii de pe țărmul de sud al insulei Trinidad femomenul acesta a produs mare panică. În prejurul micii insule apărate, apa fierbe formând valuri mari. Insula se află la vre-o trei km. de satul Chatam în golful Erin, unde a debarcat Columb la descoperirea Trinidadului. Guvernatorul Trinidadului Sir George Le Hunte — câteva zile înainte — a observat de aproape insula. Solul insulei atunci era încă fierbinte insula are două cratere având diametrul de 2 metri. Cel mai înalt punct al său e la 5 metri deasupra mării.

„Figaro“ publică un foarte interesant document, pe care i-l'a comunicat prințul George B. Știrbey. E o ciornă originală și inedită a unui raport adresat de J. J. Weiss împăratului Napoleon al III-lea și prin care să arăta necesitățile politice sociale și morale cari au determinat inițiativa luată înainte de 1870 pentru constituirea unui minister al literilor și artelor.

Inițiativa fusese luată de Maurice Richard, J. J. Weiss, Theophile Gautier, Taine și alte personalități eminente. Ministerul a fost constituit sub prezidenția lui Maurice Richard și având ca secretar, general pe J. J. Weiss, dar a avut o durată efemeră.

Ciocnre între un tren și automobil. Din Dresda vine știrea, că pe când un tren de marfă, încărcat, venia de-alungul șoselei dela Boxdorf, ultimul vagon deraia de pe linie și se ciocni cu un automobil. Trei vagoane fură sfărâmate iar trei însoțitori ai trenului fură grav răniți. Trecătorii fură loviți și unii răniți în mod serios de sfărâmurile vagoanelor distruse.

Nouii adherenți. Din Budapesta mai primim următoarele iscălituri la scrisoarea de aderență către d-nii dr. T. Mihali și dr. Vas. Iucaciu: dr. Vasile Kirvai, *cand. de prof.*, dr. Sever Erdélyi, *cand. de adv.*, dr. Simeon Bota, *cand. de adv.*, dr. Desideriu Batin, *cand. de adv.*, dr. Adam Iancu, *stud. medic.*, Petru Negru, *abs. de comerc.*, Dimitrie Murnu, *stud. fil.*

Liberl. Duminecă, în 18 dec. n., au părăsit temnița din Seghedin d-nii Ioan Enescu, *inv. în Peșterea-Branului și Iosif Runceanu, preot în Măgura, — unde au petrecut 14 zile; iar mercuri, în 20 dec. n. a părăsit temnița și d. Gheorghe Enescu teolog de Cernăuți, care a petrecut aci 15 zile — toți trei osândiți pentru „agitație“.*

Patria este salvată.

Sarah Benhardt, ca o surpriză pentru toți aceia cari îi tot numără prea multele... roze, a jucat marți seara la Paris rolul „Dorinei“ din „Tartuffe“, un rol de sprintenă subretă. Ilustra tragediană, obișnuită a purta mantia de purpură și de hermelină a suveranelor, a făcut tot atâta cinste și modestei îmbrăcămînți de guvernantă — și tot așa, după cum știe să stoarcă lacrimi, a știut să înveselească — spun ziarele „parisiene“ — numerosul ei auditor. Și auditorii n'au economisit aplauzele!

O invenție românească. Citim în „Adevărul“ din București: Suntem cuprinși de o legitimă și adâncă bucurie, când vedem răsărind din mijlocul nostru oameni pricepuți și destoinici, care-și închină toată puterea lor de muncă propășirii țării și binelui întregii omeniri. De câtva timp vedem că și pe calea invențiilor am făcut progrese destul de însemnate. S'au devotat științei cu toată seriozitatea oameni pricepuți și dotați cu capital suficient de cunoștințe în această direcțiune, cari ne fac fală și căroră trebuie să le purtăm o deosebită admirație și recunoștință.

Printre acești distinși oameni devotați științei trebuie să prenumărăm între primele rânduri pe d. **Adrian C. Popovici-Delabotoșani**, care a inventat un aparat „**Dezinfectant-dezvoltamonic ozonificator** numit „**Adrian**“.

Din modul de construcție și felul cum funcționează acest aparat se poate vedea cu prisosință

ingeniositatea alcătuirii lui, cât și priceperea și inteligența experiență după care s'a călăuzit dsa și această după o veche și fecundă practică de farmacist, când zilnic era în contract cu cei suferinzi și în curent cu cerințele moderne ale igieniei și salubrității publice; ocupându-se în special cu studiul desinfectiunii cât și cu experimentarea diverselor aparate de care se simțea absolută nevoie, atât pentru prevenirea cât și combaterea epidemiilor și endemiilor care bântue cu atâta furie diferite regiuni.

Invenția d-lui Adrian C. Popovici merită toate laudele și recunoștința noastră și ne rezervăm plăcuta datorie de a reveni asupra experiențelor și conferințelor pe care d-sa le va ține în mod gratuit pentru a se convinge fiecare de importanța invențiunii cât și pentru popularizarea acestui aparat atât de necesar pentru tot cel ce-și îngrijește în mod serios de sănătate.

Merită toate felicitările d. Adrian C. Popovici-Delabotoșani, pentru ingenioasa d-sale invențiune și îi dorim din inimă succes cât mai deplin.

Un nobil tovarăș al unei bande de hoți. Adunarea nobilimei din Saratov, în Rusia, a exclus din sânul ei pe proprietarul de moșii Pușkina, rudă a fostului prim-ministru Stolypin.

Pușkin e acuzat de participare la o cunoscută bandă de hoți.

Prinți exploratori. Acum vre-o câtva timp curtea regală română a primit de la Sinaia vizita prințului d'Orleans, duce de Montpensier, care se pregătea să părăsească continentul pentru a explora regiunile necunoscute din extremul Orient. Iată ce scrie acum „Excelsior“.

„Ducele de Montpensier a sosit, după cum ni-se anunță d-în Colombo, la 20 noemvrie în insula Ceylon. Ducele e pe drum spre Saipon. Din Cochinchina va trece în munții până acuma neexplorați ai Lunei pe cari are de gând să-i studieze. Prințul Albert Ghica se află printre membrii expediției științifice, care însoțește pe ducele de Montpensier“.

Bibliografie

—x—

A apărut. „*Revista teologică*“ nr. 19—20 pe 1911 cu sumarul: Maghiarii gr-cat. și Liturghie maghiară. dr. Gh. C. Evenimente actuale din biserică catolică. Opera bisericii româno-catolice din orientul creștin: Achim. I. Scriban, Cei mai vechi protopopi români: dr. S. Dragomir, Reformă omului: dr. N. Bălan, Libertatea voinții: dr. P. Roșca, Din cărțile bune: N. B., Darwinismul antropologic: dr. I. Broșu, Mișcarea literară: N. Șandrea, Gh. C., I. R., Cronică biserică-culturală: N. B., Gh. C., N. T., Tipicul cultului religios: Cantorul.

— „*Revista Idealistă*“, nr. 7 și 8 pe 1911, cu următorul interesant și bogat conținut: A. D. Xenopol. — Lectiunile mele dela Sorbona asupra teoriei Istoriei. I. Principii premergătoare. Eugenia de Reus-Ianculescu. — Roma. N. Zaharia. — Dezolarea. Studiu psihologic. Maxim Gorki. — Un omor. (Nuvelă). Trad. de D. C. Zavalide. II. Alice Călugăru. Cridim, E. Slătineanu, M. Diaconescu. — Poezii. M. Stăncescu. — Societatea Filarmonică. (Fragment dintr'un studiu asupra activității lui Heliade). IV. Frank Thomas. — Chestiuni vitale. VI. Ce este Dumnezeu? Cronică Literară. — Bulletin Bibliografic.

— „*Lucafărul*“ nr. 24, 1911 cu următorul sumar. O. C. T. Reorganizarea revistei „Lucafărul“. I. U. Soricu, La răspântie (poezie). C. Moldovan. Sonata patetică. Alice Călugăru, Tăcere (poezie). Maria Cunțan. Intârziată... (poezie). Ion Grid. Prăpastia. Maria Cunțan, Mărturisire (poezie). V. V. Paginei streine: Maurice Maeterlinck. M. Maeterlinck, Interior, trad. de Vasile Stoica. Dări de seamă: Dr. I. M. Szegedi Gergely énekeskönyvo XVI századbeli román fordításban, de dr. Sztripszky Hiador és dr. Alexics György.

Cronică: O revistă, pe care o cetim rar. O observație în treacăt. Partidele politice din România și literatură: Dintr'un carnet de drum. Strigoii intelectuali. Cronică dramatică. Orchestra ministrului instrucției publice. Biblioteca scriitorilor dela noi. Suplimentul muzical. Notițe. Poșta redacției. Bibliografie.

Ilustrațiuni: Tablou viu dela serata „Reun. sod. rom. din Cluj“. Atelierul de țesături și cusături din Orăștie: Port de pădureencă, Porturi de pădurence din Giurgeu și Orăștie.

Redactor responsabil: Atanasie Hălmăgian.

Vărosmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern.

Supraveghiere medicală continuă (constantă).
Biru central, stabiliment medical:

Budapesta, Boulevardul Ferencz-körut 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmața.
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.
Telefon 88—99.

Aviz. Sprijiniți pe M. Radu, croitor român în Cluj strada Joka! No. 2!

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

Roza dela Disentis

de
H. Zschokke.

Trad. de Iunius.

(81) — Urmare. —

„Te aștept să vii mâne la mine, ca să mă înțeleg cu d-ta, altfel, — deși nu bucuroș, — te voi cerceta eu pe d-ta în Enneda. Șed la „Vulturul de aur“ odaia Nr. 12. M.“

Sabina privi întrebătoare pe fratele-său și zise: — Dela cine vine epistola aceasta? Se pare ca și când ar căuta ceartă. Tonul epistolei aduce o provocare.

— Nici eu nu înțeleg, — zise căpitanul de vânători. — Nu cunosc nici persoana, nici omul. Ai mai văzut tu și alți străini la hotel, Uli?

— Pe nimenea, — răspuse Uli, — afară de lacheul acela pistriț și apoi pe scări doi ofițeri francezi, însă nu prea aveam gust să-i observ mai de aproape.

— Cât îmi aduc eu aminte, n'am avut nici-odată de a face cu italieni, — zise Flavian, — cel mult se va fi sculat Malariva din morți și a venit aici ca strigoi.

Cetiră încodată provocarea enigmatică, nu

putură însă afla nici atunci nimic mai mult decât cât au știut.

A doua zi era una din cele mai frumoase ale lui mai. Soarele trimetea razele sale de pe un cer vânt și clar ca cristalul, răspândind viață peste lume. Valea dela Glarus sămăna unei corfe plină de flori între frunze verzi, împodobită cu flori în toate colorile și încadrată de cununa munților. Flavian și Sabina ședeau des de dimineată unul cu altul, ca să se aibă unul pe altul cât mai curând și să se convingă, că seara trecută n'a fost numai un vis fermecător. Iși puneau cu neșă întrebări, își făceau declarații și planuri pentru viitorul cel mai apropiat. Astfel le trecu vremea fără să bage de seamă, că era timpul să se ducă în capitala apropiată a provinciei.

Sabina sări și se depărtă ca să-și schimbe matineul ușor cu o haină frumoasă de dolia. Luă apoi brațul fratelui său și apucară amândoi calea ce ducea preste lunci mirositoare și printre copaci umbroși la Glarus. Aerul era răcoros, fiind încă de dimineată și ei simțeau cu plăcere sărutarea lui aducătoare de putere și sănătate pe obraji. Zădarnic își desfășura însă toată pompa și poezia natura: ici colibe singuratiche ascunse între tufe înflorite, colo lângă râul Lint turme, ce pășteau în sunetul tălăngilor, de jur împrejur pierduți în zarea albastră se vedeau Alpii urieși, începând cu perețele de stânci al muntelui Șild și cu coastele priporoase, îmbrăcate în vestminte verzi-albastre ale Frohnalpostok-ului și continuând cu muntele Glarnis, cel zdrențuit de mâna vremii, până de-

parte-departe în fundul orizontului, unde se văd abia în zările albastre picurile de ghiță ale muntelui Tödi înălțându-se maiestros, — acest paradis plin de frumseți pe dâșii nu-i încânta, căci paradisul era în inimile lor. Nu observară nici chiar pe dama însoțită de un servitor dela hotel, care-i întâmpina salutându-i. Era Paulina de Stetten.

În vremea, ce-și spuneau cuvinte de curtenire, amândouă damele se măsurau pe furiș, observându-se reciproc cu adevărată curiozitate femeiască. Rezultatul acestei cercetări minuțioase se pare a fi fost favorabil, căci dintre ele dispăru răceala dela început și dădu loc din ce în ce unei simpatii crescânde, care se manifesta prin încrederea tot mai mare, ce și-o arătau. Amândouă se întreceau care pe care să o convingă, ca să se întoarcă îndărăt.

Argumentele Sabinei învinseră însă, căci dânsa își exprimase dorința de a cunoaște și pe compatrioata bolnavă a Sabinei și încă, — zicea dânsa, — și Flavian are o afacere cu un necunoscut cineva, care poate să o descurce, ca să se poată apoi să li-se dedice cu tot dinadinsul ulterior.

— Dar ia spune dragă d-soară, — întrebă dânsa cu frică, dar și cu năcaz, — ce străin bizar locuște în hotelul d-voastră? Un italian a trimis aseară pe inserat o provocare fratelui meu. Cum a putut să afle așa de curând, că e aici. Trebuie, că te-a văzut pe d-ta la tabl. d'hotel; sau poate ai amintit d-ta întâmplător numele fratelui meu? (Va urma).

Aviz! Fiecare român de bine, care are lipsă de mașini agricole, motoare cu benzin, ferării, arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

Sunt recunoscute de calitate cea mai bună

G H E T E L E

pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociației călătorilor Aradani” și se pot procura cu prețurile cele mai moderate.

Director: IUSTIN OLAR.

ARAD, Szabadság-tér Nr. 14.
(Filiale în PISCHI și CERMEI).

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,
(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, esecută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de platire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrierului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DANIEL

întreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str. Deák-Ferencz Nr. 42.

Telefon 162.

Telefon 162.

MORIȚ REUSZ și FIUL

depozit de cărbuni de Prusia, cocs și lemne
ARAD, piața Boros Béni Nr. 12.

Avem onoare a recomanda calitatea cea mai bună pentru încălzit

500 Kg. cărbuni Salon-Prusian de încălzit
à Cor. 5.—, 500 Kg. cărbuni Prusian-găzos, zdrobit à Cor. 5'20.

Pentru mașina de călcat bucăți cernute
cărbuni de lemn de fag
— trimis acasă cu preț convenabil. —

Cu deosebită stimă

MORIȚ REUSZ și FIUL.

Andrássy Gábor mäsar

— Arad, str. Kasza Nr. 45. —

Aduc la cunoștința on. public, că în str. Kasza Nr. 45 am deschis atelier de mäsarit. Primesc totfelul de lucrări pentru zidiri și mobile în bransa mea, executându-le prompt și conștiințios. Comandele din provincie le execut prompt. Rugând binevoitorul sprijin al on. public, român

Cu toată stima:

Andrássy Gábor,
mäsar de mobilă și zidiri.

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincie, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. — La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III/19.

„ATLANTICA“

prăvălie specială de

: Cafea : Tea Rum

ARAD, Piața Andrássy Nr. 20.

(în fața casei comitatului).

Telefon pentru oraș și comitat 609.

Pentru sezonul de toamnă și iarnă!

:: Recomand magazinul meu bogat asortat în ::
pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeodată recomand

≡ atelierul meu de blănărie ≡

pentru toate lucrările ce cad în bransa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

IOAN BALINT „JANOS“
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

Desfacere de prăvălie!!!

Marfa din magazinul meu
voi vinde-o

cu prețuri foarte reduse.

Desfacere autorizată s'a
început de câteva zile.

**In săptămâna
asta se vinde:**

mănuși de pieleglacé
pentru dame,
specimene fine, negre, albe
și colorate.

Părechea 75 cr.

**Stofe pentru
costume și haine**

negre și în toate colorile.

HOFFMAN SÁNDOR

ARAD, (Palatul teatrului).

Pânze și șifonuri

Confecție pentru dame
și fete. — Covoare,
perdele, plapome, blănării.

Se vând

cu prețuri uimitoare de
ieftine, până ce se va
desface asortimentul

Flanele tenis fine în
preț de 25 cr. Fla-
nele de dame în toate
colorile.

**Rog priviți ga-
lantarele mele!!**

Nouă tipografie românească în Arad, strada Zrinyi Nr. 1a.

Tipografia „Concordia”

atelier tipografic al ziarului „ROMÂNUL” și al
foii populare a partidului, „POPORUL ROMÂN”

Anunță cu adânc respect onoratului public românesc în-
trarea sa în activitate, în serviciul cultural al neamului,
stând la dispoziția comitetului nostru național. :: ::

Provăzută cu aranjament tehnic modern, care
îi dă putința să execute lucrări alese și
o o artistice în ale tipografiei, o o

Tipografia „Concordia”

are afară de mașina mare, cu care se tipăresc
organele publicistice ale partidului nostru națio-
nal, încă două mașini, noi, apte pentru executarea
celor mai fine lucrări grafice :: :: :: ::

Tipărituri de bancă, tot soiul de tipărituri pentru birouri
avocațiale, invitații, anunțuri și orice fel de tipăritură se
execută solid, frumos și se compută cu prețuri moderate la

Tipografia „Concordia”

Roagă onoratul public românesc pentru binevoitorul sprijin.

Nr. telefonului 604.

Nr. telefonului 604.

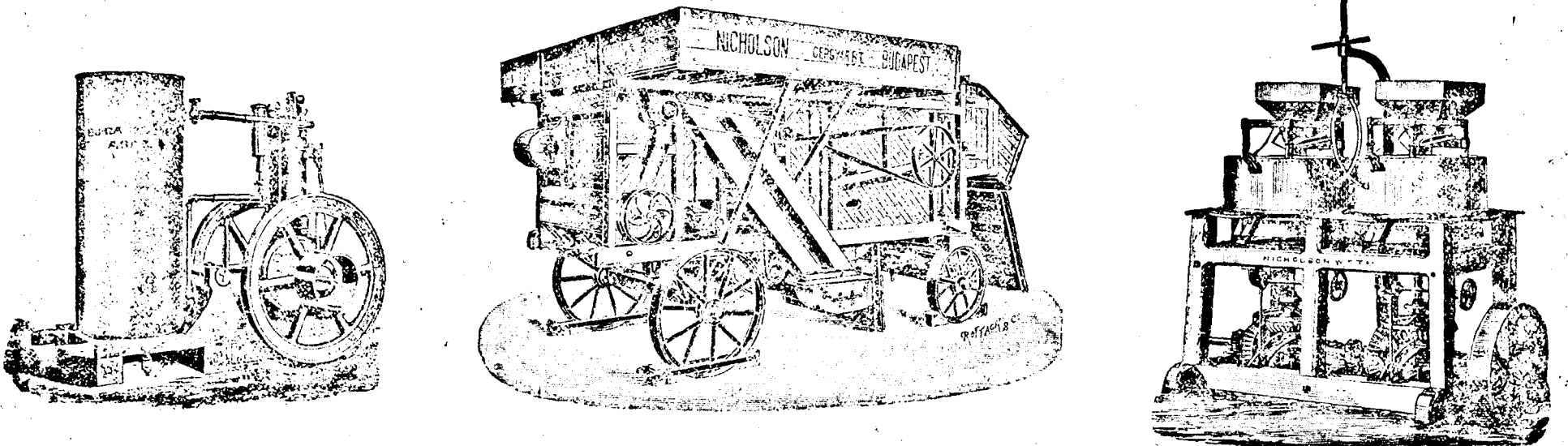
FRĂȚII BURZA

Cea mai mare firmă românească din Ungaria.

Arad, Boros Béni-tér Nr. 1.

(Casa proprie).

Recomandă magazinul lor bogat asortat de **ferării, arme** și tot felul de **mașini agricole**, arangem **mori cu motoare, mașini de trierat** cu aburi, mașini de trierat cu motor, și tot felul de **motoare** cu benzină cu olei brut și cu sugătoare cu gaz prețurile cele mai moderate și pe lângă plătire în rate.

Cu garnituri pentru trierat și cu prospecte pentru mori servim bucuros, eventual pentru primirea lucrurilor acestora și facerea contractului mergem la fața locului pe spesele noastre. Mare asortiment de osii Steier și originale Winter.

„Catalog trimitem gratuit“.

Telefon
Nr. 100.

Aradi Ipar-és Népbank pénzváltó üzlete.

Telefon
Nr. 100.

ARAD. Palatul: hotel Crucea-albă.

Lozuri hipotecare convertite.

Tragere deja în 27 luna crt.

Câștigul principal: **Un milion coroane.** Prețul unui bilet interimal 12 cor.

Vindem aceste lozuri conform prețului de curs cu **175 coroane**, pe lângă solvire în bani gata sau în deposit. În cazul ultim, are a se plăti la cumpărare **35 cor.**, iar restul să amortizează în rate, după voie, pe lângă rebonificare de interese moderate.

Primește depuneri spre fructificare contra libel, sau în cont-curent. — Oferă publicului prin împărțirea oarelor de birou cea mai mare comoditate, stând la dispoziție dela 9—12 a. m., și 1/23—1/27 p. m.

Cumpără și vinde hârtii de valoare, lozuri, monete de metal precum, și bani străini. Primește angajament la bursă.

Acordă avansuri pe hârtii de valoare.

Colecțiunea principală a loteriei de clasă priv. reg. ung. Losul de clasă cu **Nr. 12698** vândut prin noi a câștigat **600,000 cor.**

Aradi Ipar-és Népbank pénzváltó üzlete.

— Capital social și fond de rezervă peste 7,000.000 coroane. —

Români, replantați viile, cu altoi dela firmă română

„MUGURUL“
 ÎNSOȚIRE ECONOMICĂ ELISABETOPOLE
 ERZSÉBETVÁROS — (Kisküküllő vm.).

Altoi de vițe!!

Calitate distinsă pe lângă cele mai moderate prețuri soiuri de vin și de masă viță americană cu și fără rădăcină.

Ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină.

Se află de vânzare la însoțirea economică

„MUGURUL“
 ELISABETOPOLE — ERZSÉBETVÁROS.

Material disponibil în altoi peste trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost alocate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni de plată!

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vrea binele.

— Prima condiție de reușită este de a folosi material solid! —

Români trimiteți băeții la cursul practic de altoit.

Cel mai bun și mai încrezut mijloc de curățirea și nobilitarea feței, care se deosebește de toate mijloacele cunoscute până acum este

Pudră Serail a lui Rozsnyay.

Cultivă și înmoaie pielea feței, efectul ei tinerească imprimată feței o finețe de catifea, îndepărtează pistruii și alunițele, netezește încrețiturile.

Prețul unui tub 1 cor.

Serail crema a lui Rozsnyay.

Se pregătește în culoare albă, roză, crem, ca toate produsele mele de Serail, constă din substanțe nevătătoare. E foarte plăcută doamnelor pentru însușirea ei de a ascunde scăderile.

O cutie 1 cor. 20 fil.

Săpun Serail a lui Rozsnyay.

Cu miros plăcut și durabil, înmoaie pielea

O bucată 70 fileri.

Pe poștă le timite:

farmacia Rozsnyay

Arad, Szabadság-tér.

Comande din provincă să efectuească încă în aceeași zi.

La administrația ziarului

„Românul“

se primesc anunțuri cu prețurile cele mai moderate

„Someșana“

instituit de credit și economii, societate pe acții în D. S. — Filială în Ileanda-mare. — Giro-conto la Banca Austro-Ungară.

Cu capital social acționar de C. 400000.—
 Fond de rezervă „ 180000.—
 efectuează toate operațiunile de bancă.

o o o o o o

Acordă împrumuturi ipotecare, cambiali, pe loccard. etc. — Primește depuneri spre fructificare pentru cari plătește 5 procente interese, iar pentru depuneri mai însemnate și stabile precum și pentru depuneri dela corporațiuni culturale și bisericesti solvește 5 procente și jum. la sută interese. Darea de venit o solvește institutul.

o o o o o o

Depuneri și ridicări se pot face și prin poștă, spre care scop la cerere se trimite cheque-uri poștali. — Corespondența în limba română, maghiară și germană. o o o o o o o o o o

Direcțiunea.

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes

ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de infrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore. Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul. „Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

A R A D.

Telefon Nr. 245.

Juhász és Társa

bibliotecă modernă, compozițiuni și librărie. Cărți cu figuri, scrieri pentru tineret. — Ornamente pentru pomi de Crăciun, hărții de epistolă.

Mare asortiment
:-: în ilustrate. :-:

Telefon Nr. 245.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de băi și dame Salamander

cu renume mondial, se capătă în culoare galbenă și neagră cu 16 cotoane 50 fleri exclusiv la mine.

Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-ii.
Arad, piața Andrassy Nr. 20.

Comandele din provincă se execută încă în aceeași zi.

25 (11)

Tobuze pentru țigarete
de fabrica

Bardou

care sunt mai bune și mai plăcute, — se capătă la:

Librăria FRAȚII ROTH

Arad, Andrassy-tér. Vis-à-vis de Monumentul-sfânt.

Fiți atenți la firmă!

De astădată publicul — din cauza marelui aglomerării de mărfuri — va putea cumpăra ieftin. Spre orientare las să urmeze un scurt extras :

Cămăși tricot, căptușite cu pilsă dela	75	cr.	Cătrințe	dela	25	cr.
Pantaloni tricot, căptușiți cu pilsă	75	"	Jambiere pentru femei	"	75	"
Cămăși fine pentru bărbați	99	"	Ghete femeiești de iarnă	"	60	"
Cămăși fine bărbătești cu pieptul de mătase	120	"	Umbrele de mătase (ottoman, extrafine)	"	165	"
Gulere în toate formele	13	"	Bonete elegante	"	100	"
Manșete colorate sau alese	19	"	Galoși	"	125	"
Ismene fine	45	"	Mănuși de piele	"	90	"
Mănuși de piele	50	"	Corsete fine	"	48	"
Gramofoane	8	fl.	Geantă de mână pentru dame	"	25	"
Plăci duble, diametru 26 cm.	90	cr.	Trico pentru copii	"	30	"
Păpuși	275	"	Ciorapi (patent)	"	15	"
Ploiere de mătase pentru domni	170	"	Gaine de trico pentru fete	"	75	"
Ghete cu talpă dublă pentru domni	60	"	Imbrăcăminte de iarnă	"	120	"
Bretele	25	"	Hhete cu șirete pentru copii	"	55	"
Cămăși de pânză fină pentru femei	55	"	Bretele pentru copii	"	04	"
Corsete brodate	81	"	Șăpci tricotate pentru băieți	"	82	"
Cămeși tricotate pentru femei	50	"	Batiste pentru copii	"	04	"
Trico pentru femei	59	"	Mănuși împletite de iarnă	"	15	"
Ciorapi de iarnă femeiești	25	"	Jambiere pentru copii	"	35	"
Mănuși tricotate și căptușite pt. femei	20	"	Galoși pentru copii	"	90	"

Depozit de haine de iarnă pentru copii, jucării; cele mai frumoase obiecte dela 25 cr. — Geamantane de piele americană dela 65 cr. în sus. — Geamantane cu cute dela 225 cr. în sus. — Corfițe de peile de târg dela 30 cr. în sus. — Serviz pentru 6 persoane pentru vin, bere și rachiu dela 90 cr. în colo. — Fructiere cu 6 tâlgerușe. dela 90 cr. incolo. — Afară de acestea vă stau la dispoziție cele mai frumoase obiecte ocazionale de argint ehina, cu prețuri fabuloase. — Depozit de jucărie și căruțe de păpușe. — Mare asortiment de cordoane de gumă ou cus. aur și mătase cea 50 cr. Plăci de gramofon în preț de 1 fl. — Mănuși, imitație de piele cu căptușală fină 35 cor. — Asortiment de boa și manșoane. — Pentru comoditatea publicului, am aranjat clinica de păpușe, în care se vindecă totfelul de păpușe și se pregătesc modele.

Toate se capătă în bazarul de concurență din edificiul teatrului, vis-à-vis de cei 13 martiri, a lui

REICH EL.